

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

Брой 3 – 4 (458 – 459), година XXXIV

18 април 2016 година

ИЗКРИВЕНИЯТ СВЯТ, В КОЙТО ЖИВЕЕМ, И НАШЕТО „ПЛОСКО“ МИСЛЕНЕ

4124 абсолвенти поемат по своя
професионален и житейски път
с дипломи от ПУ

На стр. 2

Развитие на академичния състав
за 2015 година

На стр. 22

Трети март – възкресението
на българската държавност

На стр. 7

На стр. 10

Стр. 8

*Когато академизмът и
приятелството си подават ръка*

В Броя ще прочетете още:

- С гравитационните вълни ще „видим“ началото и края на вселената
- Пловдив да се превърне в модел и да насърчи образователния обмен с Китай
- Млади лингвисти четат поезия
- Професия преводач: Митове и легенди

- 60 години Обединен институт за ядрени изследвания в Дубна
- Всъщност, съществуват ли граници?
- Спорт с марката „Пловдивски университет“
- Историята е учителка на живота

4124 абсолвенти тръгват по своя професионален и житейски път с дипломи от Пловдивския университет

Пролетта отново съвпадна с един от най-радостните и значими моменти в живота на всеки университет – тържественото връчване на дипломите. За някои от факултетите и специалностите випуск 2015 е знаков, защото е и юбилеен – колеги изпращаха свои възпитаници за 50-и път. Промоциите бяха уважени от представители на местната и държавната власт, включително и на най-високо ниво – специален гост на Факултета по математика и информатика беше вицепремиерът Томислав Дончев. Представители на партньорски фирми и организации, в които нашите студенти са провеждали своите стажове или тези институции се явяват техните бъдещи работодатели, поздравиха абсолвентите и раздадоха награди на отличниците. Промоциите на всички факултети с изключение на Физическия се състояха в новата спортна зала на Пловдивския университет и на тях присъстваха членовете на академичното ръководство на Университета, много гости и

близки на абсолвентите. Пожелаваме им успешна професионална реализация и сбъждане на всичките им мечти, а на преподавателите – дълги години да споделят радостта от успешното дипломиране на своите студенти!

Ето и профила на випуск 2015, изразен в числа – през миналата година в деветте факултета на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ по данни от Университетския информационен център са се дипломирали 4124 бакалаври и магистри. Разпределението по факултети е следното:

Факултет по математика и информатика – 409; Физически факултет – 74; Педагогически факултет – 970; Филологически факултет – 521; Биологически факултет – 496; Химически факултет – 147; Юридически факултет – 211; Факултет по икономически и социални науки – 1115; Философско-исторически факултет – 181.

„Пловдивски университет“

Факултет по математика и информатика

Биологически факултет

Факултет по икономически и социални науки

Философско-исторически факултет

Филологически факултет

Физическият факултет изпрати юбилейния випуск '50 с тържествена церемония

Мирена МИТОВА

На 19 март 2016 г. Физическият факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ изпрати своя юбилейен 50-и випуск. Това предопредели и особената тържественост на събитието. Водещ на церемонията беше заместник-деканът на Физическия факултет доц. д-р Драгомир Господинов, който след изпълнението на студентския химн *Gaudeamus Igitur* поясни, че „в текста се говори за уважението към преподавателите, университетите и отечеството, но също така и за това, че докато сте млади и сте студенти, трябва да се веселите, защото по-късно животът има и своите проблеми“.

Доц. Господинов изказа удовлетворението си от това, че е водещ на юбилейния празник на факултета, и в обръщението си към студентите подчерта, че напълно основателно, официално и с гордост те влизат в редиците на българската интелигенция и стават част от елита на нашата държава. Той изрази увереност, че с помощта на натрупаните знания завършилите ще имат шанса успешно да се реализират и справят с предстоящите предизвикателства. „Вашите усилия и знания ще ви помогнат да постигнете лично щастие, както и да направите България едно по-привлекателно място за вас и всички нейни граждани“, увери absolventите доц. Господинов.

Мъдрите слова и съветите към absolventите съпътстваха и словото на декана на факултета доц. д-р Желязка Райкова. Обяснявайки с типични физични термини и на основата на физични закономерности, доц. Райкова посочи най-важните закони и добродетели на житейския път. Тя обърна внимание върху третия закон на Нютон и отражението му в живота: „Като физици, не забравяйте, че съгласно третия закон на Нютон всички ваши действия – и добри, и лоши, се връщат обратно при Вас. Каквото даваме на света, това и получаваме... Нашите постъпки гравитират около нас така, както Земята се върти около Слънцето“. Доц. Райкова посъветва дипломантите да правят смело избори в живота, но

преди това да анализират каква е истинската им мотивация, защото изучаването на физиката ги е научило да анализират, да бъдат практични и съобразителни, да преценяват условията на допустимост и границите на илюзиите. Но ако все пак срещнат трудност в живота, ги призова: „Вместо да се гневите и да се оплаквате, изберете да благодарите“, защото основен принцип в живота е благодарността. Накрая на своето обръщение към студентите доц. Райкова им пожела да се стремят непрекъснато и равноускорително напред и нагоре към върховете и да извървят пътя дотам „със здраве и радост, и с много, много късмет!“.

Тържествената промоция съвпадна и с друго много важно събитие за физичния свят – доказването, че съществуват гравитационни вълни, които е предсказал в своята теория Алберт Айнщайн през 1916 г. По този повод специален гост на празника беше проф. д-р Никола Балабанов, който изнесе лекция на тема „Айнщайн...“. Това беше последната, тържествена, символична лекция на випуск 2015 г. Професорът я завърши с пожелание към absolventите да не бъдат „точка в живота си, а траектория“.

Със слово към студентите и преподавателите се обърна и отличникът от специалността „Инженерна физика“ Димитър Стойчев. Той изрази своята благодарност към преподавателския колектив, а на студентите пожела да „покажем, че от Физическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ излизат хора, готови за предизвикателства, готови за трудности, хора, имащи самочувствие от знанията си“.

На тържеството беше спазена и друга традиция – полагането на Галилеевата клетва, с която студентите дадоха обещания да използват научните си познания единствено за добро, за напредък, за хуманизация на света; да съдействат за издигане на човека като висш критерий за всяка научна и социална дейност; да утвърждават у себе си и в обществото основните принципи на човешкия морал; верни на своя народ, да допринесат с труда си за неговото по-добро бъдеще; да бъдат достойни граждани на Отечеството си.

Факултет по математика и информатика

Физически факултет

Педагогически факултет

Химически факултет

Приветствие на декана доц. д-р Веселин Кметов към абсолювентите от Химическия факултет

Уважаеми г-н Ректор,
г-жо заместник-ректор,
Уважаеми абсолювенти,
Скъпи колеги,
Драги гости,
Вълнуващо и знаково е, че за петдесети път в Пловдивския университет ще се връчат дипломите на успешно завършили обучението си студенти от Химическия факултет. Тази година ние празнуваме 55 години обучение по химия и 25 години самостоятелен Химически факултет.

За Химическия факултет трябва да се говори пределно открито и безпоощадно – защото той не ни е безразличен. Днес не сме в славните години на Факултета. Вие се дипломирате благодарение на подкрепата на фонд „Солидарност“ в Пловдивския университет, чрез който другите факултети преливат средства към нашия факултет – за което им благодарим. Днес ние сме задният двор на Университета, в неугледна сграда под наем, от която собствениците ни гонят... но въпреки това тържествуваме!

Химията е навсякъде около нас и може да я свържем с всяка буква от азбуката – Агрохимия, Астрохимия, Биохимия, Газохимия, Добивна химия, Екохимия, Квантова химия, Лечебна химия, Медицинска химия, Нанохимия, Органична химия, Хранителна химия, Физикохимия, Химия на полимерите, Химия на отровните вещества, Химия на отпадъците, Химия на любовта!

Да, тук тържествуваме хора, които са влюбени в химията, защото, който владее химията, той властва над веществото и материята. А какво по-голямо предизвикателство за духа от това той, духът, да властва над материята. Вие ще сте ВЛАСТЕЛИНИ на природата и аз съм убеден, че щом сте стигнали дотук, вие сте освоили съвременните теоретични основи на химичното познание.

Запознайте се със съвременната апаратура – автоклави, ултразвукови сонотроди, вортекси, спектрометри в ултравиолетовата, видимата и инфрачервената област. Видяхте плазмени апарати, масспектрометър, хроматографи, микровълнови реактори. Учихте за ядрено-магнитен резонанс, орбитрап и time of flight системи. Чели сте за QSAR, SMILES и InChI нотации.

Навсякъде около нас се говори за рН, за оксиданти и антиоксиданти, за омега три мастни киселини и за живака във внесените от Турция ваксини. Огромната част от обществото, въпреки че борави с тези понятия, НЕ ГИ РАЗБИРА!

А вие знаете, че в Каспичан, Казабланка, Костенец и Крън йон-

Випуск

ното произведение на водата ще е константа $10^{-14} \text{ mol}^2 \cdot \text{dm}^{-6}$. Знаете, че самovolно протичат само реакции, при които изменението на енергията на Гипс – ΔG , е отрицателно число. Знаете не само какво е омега три ненаситена мастна киселина, но дори може да разпознавате цис и транс изомерите ѝ.

Ваша е отговорността да предпазвате обществото от грешки и заблуди!

Използвайте знанията (с които ние ви въоръжихме) за благо на човечеството и природата!

Защото химията може да замърсява, да упойва, да разболява, да взривява и да убива! Но ако тя се управлява от компетентни добротворци – химията пречиства, лекува, гради!

ЗАКЛЕВАМ ВИ! БЪДЕТЕ ДОБРОТВОРЦИ!

„Каквото и да правите, правете го добре!“ – казва Петър Берон. „Правете го за добро“ – ще добавя аз.

Мисля, че ние, вашите преподаватели, ви дадохме пример и в това отношение. Химическият факултет поддържа академичен дух въпреки тежките битови условия. Въпреки неугледния външен вид на сградата Факултетът е сред водещите по научна продукция и разпознаваемост в световните научни мрежи. Ние сме със забележително висока атестация от НАОА – 9,42 от максимум 10, и в националната рейтингова система сме трайно сребърни медалисти, като пред нас са само колегите от Софийския университет, които обаче вече не са самостоятелен Химически факултет, а Факултет по химия и фармация. За тези резултати принос имате и вие като наши студенти!

С признателност се обръщаме към преподавателите на Химическия факултет, бивши и настоящи. Тук са предишните декани – проф. Андреев, доц. Кънчев, доц. Иванов, да почетем като декан и проф. Венков, който, за съжаление, вече не е между нас.

За 55 години в Пловдивския университет се изградиха специалисти, които са опора и двигател на местната и националната индустрия. Мощни компании, като КЦМ, Агрива, БИОВЕТ – Пещера, Роза Импекс, Солвекс, Аурубис – България, Зобле – България; лаборатории, като Алименти, Комихрис,

Фитолаб, ВиК, ИАОС, РЗИ, БАБХ (Българска агенция по безопасност на храните), работят и се развиват благодарение на нашите кадри. Ние не поканихме фирми на това тържество, защото няма как да не обидим някого. Но много са благодарствените писма, които отличават нашите възпитаници. Химиците ни са ухажвани и привлечени в научни и академични институции, като УХТ, БАН, МУ, АУ, в София, Стара Загора, Варна и навсякъде в страната. Ацетилсалициловата киселина (аспирин) има еднакви химични отнасяния във всяка точка от света. САЩ, Канада, Франция, Испания, Германия, Англия – това са само част от страните, в които нашите възпитаници градят успешни кариери като химици.

Горди сме с това, но в същото време сме тъжни. Защо прогонваме нашите умове в чужбина?

Тук има и ваши родители – те са на моята възраст. Обръщам се към тях – нима толкова намразихме себе си, че искаме нашите деца да не са до нас, а да отидат при други хора, които считаме, че са по-добри от нас? Къде сбъркахме? Какво пропуснахме? Защо приехме, че у нас не става?!

Не е вярно! Може и трябва да става!

Щом помагахте на децата си да се изучат при нас, това означава, че вие ни имате доверие. БЛАГОДАРИМ ВИ! Моите дъщери избраха също да работят тук. Трябва да им дадем смисъл на тях – децата ни, да останат.

Тук е мястото да изкрещим думите на нашия патрон Паисий Хилендарски: „О, неразумний юроде, поради що се срамиш да се наречеш българин?“. И това няма да стане само като им показваме достойното минало. Мисля, че начинът да върнем себеуважението и да се самохаресаме, е да си простим и да съградим. Не да получим, а да съградим.

Уважаеми колеги абсолювенти – достойнството и красотата на живота е в това да съграждаш материална и духовна култура. Никой не очаква да ви бъде лесно, но повярвайте... СТРУВА СИ! Струват си усилията, лишенията и болката, защото без тях няма как да се придвижим напред!

Пред вас е макетът на новата сграда на Химическия факултет. Благодарим на г-н ректора проф.

Козлуджов и на помощник-ректора Румен Киров, без чиято подкрепа този идеен проект нямаше да бъде възможен. Триадата на „мерцедеса“, както вече доби жаргон, трябва да кацне като извънземен кораб на двеста метра зад тази зала. Но не извънземните ще я построят, а ние, хората.

Преподавателите в Химическия факултет учредихме дарителския фонд и дарихме 12 хиляди лева в него. Обръщаме се с призив към цялата общност за дарения и подкрепа за реализиране на тази достойна инициатива.

Априловската гимназия в Габрово, която съм завършил, Ректоратът на Софийския университет, мостът на Кольо Фичето на Вароша в Ловеч и много, много други забележителни неща, с които българинът се гордее, са построени с дарения. А днес – какво ще сторим днес за нашите деца и за нашите внуци? Сега очакваме в България да влезат 1 милиард и 370 милиона по Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. Това са дарени пари от европейския данъкоплатец. От всички нас зависи ще ги похарчим ли за смислени и значими неща?

Драги абсолювенти, погледнете новото лого на Химическия факултет. В него ще видите закодираните тепетата на Пловдив, ще видите синята лента на Марица. Не забравяйте Пловдив, не забравяйте студентските години. Ще видите и Гаусовата камбана на нормалното разпределяне, а и вълновата природа чрез синусоидите, които следва да ви напомнят, че в живота има спадове, но и възходи и с това се гради безкрайността на живота. Ще видите и намек за ДНК, но това също е химична молекула.

Посрещайте с решимост и мобилизация несгодите, радвайте се и оползотворявайте възходите.

А ако се вгледате, ще видите и ръкописно „X“ на кирилица, с което да ви напомнят, че макар и граждани на света, сме българи.

Днес сме горди с вас. Днес връчваме дипломите на випуск 50! 71 бакалаври – за нас е чест. Радваме се, че голяма част от вас повтарно ни гласува доверие и продължава обучението си и в магистърските програми на нашия факултет. Също показателен е фактът, че днес дипломи ще получат и 76 магистри. Вие сте специалистите, които са нашата най-добра реклама.

На успешния випуск 50 (2015), пожелаваме здраве, сили и късмет! Нека успехът бъде вашата награда за усилията, които положихте!

ОБИЧАМЕ ВИ!
НА ДОБЪР ЧАС!

Приветствено слово на проф. д-р Хюсеин Мевсим към абсолювентите от Филологическия факултет

Преди около 40 години баща ми беше обладан от странната, да не кажа налудничава идея да построи мост над рекичката под селцето ни. Казвам налудничава, защото, да оставим, че не беше инженер-строител или проектант, татко беше неграмотен; като дюлгерин умееше да гради яки зидове и къщи, но всичко правеше на око, не познаваше сложните изчисления и формули, нито пък можеше да чертае схеми или макети. Идеята му беше налудничава и поради това, че никой – кметство, община или друга организация, не стоеше зад него; всички разходи и грижи поемаше сам. Вече не си спомням от кое горско стопанство, и то с какви молби и увещания беше намерил и купил двете дебели и дълги трупи, как ги беше довялкъл с трактор по нагорнича и баири, колко по беще пролял. Но помня, че когато ги стовари край пътя в близост до реката – но какъв ти път, Господи! – беше наел двама майстори, с които по цели дни бичеха трупите, обръщаха ги, после ги сковаваха и така се получаваше равният плот на моста.

А рекичката беше суха през лятото, през другото време можеше с лекота да се прецапа, само през пролетта и зимата, с надошлите от топенето на снега води, не даваше брод и откъсваше единия бряг от другия, едното селце от другото, едната нива от другата. В детското ми съзнание се е врязал онзи случай, когато една млада невяста на връщане от бащиния си дом в съседното село е била повлечена от мътните талази и само кърпата ѝ била намерена по изпочупените клонове.

Помня, че майка ми приготвяше обяд за наетите майстори; първо се разстилаше шарената бохча, за да се сложи ритуално в средата току-що изваденият от фурната дъхав хляб; в единия ѝ крайчец се навързваше сол, а в другия – разни подправки, след което аз се обръщах гърбом, заставах мирно, бохчата се схлупваше на гърба и напреки се връзваше през гърдите ми. Усещах хляба леко и меко да ме пари по гърба, в едната си ръка поемах канчето с топлата храна, а в другата – със студения айрян, току-що бит от майка ми, и така, здраво препасан, слизах от хълма по настания с камъни път.

Представяте ли си какво нежно равновесие трябваше да

Проф. д-р Хюсеин Мевсим

спазвам по остриите камъни?

Майка ми не забравяше да ме предупреди пътьом да не се навеждам над кладенеца, изкопан някога също от баща ми, чието дъно обитавали саръ къзлар, русокосите девойки, които примамавали и придърпвали надолу надвесилите се деца; тя ми напомняше, че ако загърми и затреци, да не се присланиям под високите дървета.

Пред замрежения ми поглед смъртно оживява баща ми, който, затайнал до коляно в ледената вода, забива дървени греди или налива бетон в изкопаната колона. След непосилни усилия мостът беше изграден, а двата бряга – свързани един с друг. Удовлетворен, баща ми беше светнал от радост, но при първия по-сериозен порой, въпреки железата и въжетата, въпреки всички останали мерки, прилепените трупи бяха отнесени като клечка в близкия язовир. Няколко пъти той ги изтегляше от водата, сушеше ги на брега и ги връщаще на мястото; сменяше плана, а по-нататък нишките на паметта ми се късат.

Ето че след дълга раздяла с родния край заведох сина си, вече инженер, да му покажа мястото на моста и да му разкажа цялата тази история. Когато приближихме сухото корито и аз поех дъх, той забеляза бетонните отломки, затайнали вече в наноса, стърчащите накриво греди и почти извика: „Аа, тук някой се е опитал да построи мост“.

Да, моста, попилия солената пот на баща ми дървен мост го нямаше, беше отнесен отдавна, нямаше го вече и баща ми, но намерението, онова благородно и крехко намерение, онова жертвоготовно човешко усилие

Проф. д-р Хюсеин Мевсим (1964) е литературен историк, изследовател на турско-българските културни и литературни отношения, преводач, поет и есеист. Роден е в кърджалийското село Козлево. Завършва гимназия в Момчилград (1982) и българска филология в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ (1989). От 1991 г. се установява в Република Турция. Защитав магистратура (2002) и докторат (2005) в Института за социални науки на Анкарския университет. Там преподава във Факултета по език, история и география. Автор е на изследвания и книги върху българската литература, фолклор и история. Той е известен преводач и съставител на антологии и сборници, представящи българската и турската литература. На български са излезли книгите му „Между два бряга“, „Пътването на Чудомир в Турция“, „Никола Фурнаджиев и Истанбул“, получили ласкави оценки от изтъкнати наши изследователи.

Проф. Мевсим беше специален гост на промоцията на Филологическия факултет.

да свържеш два бряга беше останало, то се виждаше ясно и отчетливо, нямаше как и от кого да бъде отнесено.

Уважаеми г-н Ректор на Пловдивския университет, уважаеима г-жо Декан на Филологическия факултет, скъпи колеги, драги студенти филолози, родители, приятели, като благодаря от сърце за високата чест да застана днес пред вас, бих желал да знаете, че споделената история не е вариация по Пенчо-Славейковата извечна тема „Баща ми в мен“, още по-малко – дори и далечна алюзия за „Куфарът на баща ми“.

Защото в моята представа, която годините и човешкият ми опит все повече затвърждават, филологията може да произлиза от *филос логос*, но определителният ѝ символ е точно и именно мостът; мост не непременно дървен или железен, бетонен или понтонен, над реки и протоци, а между и над култури, общности и общества; висша дипломация в най-дестилирания ѝ вид, особено на кръстопътните и кръстословни, осеяни с пропасти и бездни Балкани.

Не затова ли мост се гради най-трудно тук, *на таз земя пределна / между сегашния и някогашния свят, / на синура между Възток и Запад*, но и най-добре подхожда и се вписва в тази география?

Не затова ли най-изкусно грациозните и полифункционални мостове са именно тук?

Драги колеги, нямам никаква цел да изковавам неологизми, но нажеженият до червено от прекалена политизация свят спешно и насъщно се нуждае от

интензивна филологизация.

„На мен не ми е нужна атомна енергия, / за да отгледам своето дете, за да го сгрея“ – беше написал един непрежалим възпитаник на Пловдивския университет; да, на мен не са ми нужни никнещите като гъби след дъжд под път и над път центрове за геостратегически изследвания, наблюдения и анализи, а на мен ми е нужно, на всички нас ни е нужно преди всичко знание и познание – честно, просто, неприкрито, непредубедено, чистосърдечно, – за другия; познание и съзнание за човека до мен, за съседа, за да го обикна и да споделя този вкочаняващ се от ледена несподеленост свят. А коя друга област – научна или емпирична, или каквато и да е друга – повече от филологията дава и предлага такова познание за другия?

Позволете ми, драги колеги и приятели филолози, да видя във всички вас, които днес не завършвате, а тепърва започвате мостове; дори си позволявам да ви моля да бъдете мостове, да свързвате най-безкористно езичите, литературите и културите, над чиито дълбоки кладенци сте се навеждали и поглеждали без страх в дъното, дори със съзнанието, че при първия порой ще бъдете отнесени; светът и човечеството повече от всеки друг път се нуждаят от вашата благородна мисия, от вашите крехки, но всъщност неотнесими от нищо усилия.

А щом е така, мястото на срещата ни с вас, братя и сестри филолози, остава непроменена – на моста, при моста, до моста!

Благодаря ви за вниманието!

Абсолвентите от 51-вия випуск на Филиала на Пловдивския университет в Смолян получаха своите дипломи

Доц. д-р Русалена ПЕНДЖЕКОВА-ХРИСТЕВА

В Актовата зала на Филиала на Пловдивския университет в град Смолян на 2 април 2016 г. се проведе тържествената церемония по случай завършването на випуск 2015. Своите дипломи получиха 188 бакалаври и магистри от специалностите: *Начална училищна педагогика с чужд език; Български език и английски език; Български език и история; История и география; Туризъм; Маркетинг, Екология и опазване на околната среда и Мениджмънт в туризма. Отличниците сред тях са седемнадесет, от които един е завършил с пълно отличие.*

Официални гости на академичната промоция бяха проф. д-р Запрян Козлуджов – ректор на Пловдивския университет, кметът на община Смолян Николай Мелемов, началникът на Регионалния инспекторат по образование в гр. Смолян Иван Муцевски, директорът на Регионална дирекция „Архиви“ – гр. Пловдив, Димитър Севов и президентът на Ротари клуб – Смолян, Анна Шопова.

Доц. д-р Русалена Пенджекова – заместник-директор на Филиала и водещ на тържеството, откри официалната церемония по връчването на дипломите на 51-вия випуск на Филиала на Пловдивския университет в гр. Смолян с думите:

Скъпи абсолвенти, помнете, че вие сте избрани и посветени с персонализирана мисия, която кореспондира с непреходната идея за превръщането на Родопите в Ноев ковчег, който да събере и съхрани не само скрижалите на паметта, но и живота в цялото мумногообразие и прелест. Ние сме убедени, че е специална привилегия човек да бъде свързан с тази планина – свят, и с този град. Поради това се гордеем с вас и ви благодарим, че избрахте да получите своето образование именно във Филиала на Пловдивския университет в гр. Смолян, който е авторитетна и доказана образователна институция с над половинвековна история.

Първото приветствие към абсолвентите поднесе ректорът на Пловдивския университет проф. д-р Запрян Козлуджов. Той изрази своята убеденост, че абсолвентите са добре подготвени и където и да са, те могат да защитят собствената

и креативност. *Силно се надявам, оставайки тук, въпреки всички предизвикателства на живота, със съвместни усилия да успеем да съхраним духа на планината – каза той.*

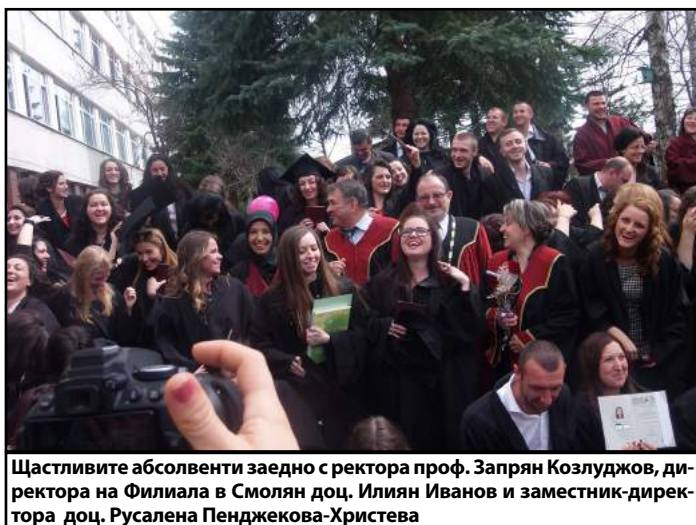
Кметът на община Смолян Николай Мелемов също отпрати благопожеланията си към абсолвентите и изрази своята

един от отличниците на випуск 2015 и бивш председател на Студентския съвет. Тя благодари на своите преподаватели и родители за подкрепата, тихата вяра, споделените уроци по духовност и за възможността сами да откриват верния път.

Уважаеми колеги от випуск 2015, бих искала в този празничен ден да обещаем пред самите себе си, пред вас, скъпи родители, пред вас, уважаеми преподаватели, че ще продължим напред към мечтите си, че ще превръщаме трудностите в победи, че ще стъпваме уверено и непоколебимо, така както го изисква нашето съвремие. Пожелавам да бъдем такива, за да може утре, където и да сме, да носим в сърцата си България, Смолян, родния край, но и да бъдем достойни граждани на Европа и света. Успехът се крие в нас, уважаеми колеги от випуск 2015, поздравявам ви по случай дипломирането ни, пътешествието ни току-що започва... ДА ВЪРВИМ! – завърши абсолвентката.

Най-тържественият и вълнуващ момент от церемонията бе свързан с произнасянето на Галилеевата клетва, която традиционно полага абсолвентите от Пловдивския университет и която е част от церемониите в европейските висши училища. Честта да изрече клетвата имаше пълният отличник на випуска Валентина Велкова, която понастоящем е учител по английски език в Природо-математическата гимназия „Васил Левски“, гр. Смолян, и е майка на четири деца. Тя сподели с аудиторията своето удовлетворение от постиженията си с едно изречение, казано от придружаващата я невръстна дъщеричка: *Мамо, искам да бъда като теб!*

След края на церемонията всички абсолвенти, гости и преподаватели изпълниха празнично украсения двор на Филиала за традиционната обща снимка, която запечата духа и емоцията на празничния миг.

Щастливите абсолвенти заедно с ректора проф. Запрян Козлуджов, директора на Филиала в Смолян доц. Илиян Иванов и заместник-директора доц. Русалена Пенджекова-Христева

си степен и авторитет, професионалната си чест и достойнство, а чрез това честта, достойнството и авторитета на Пловдивския университет. *Вие сте от един прекрасен край на Родопите, който аз много обичам и с който съм емоционално свързан, моят род е от Родопите. Много е важно да сте съпричастни към проблемите на този край, защото той разчита на вас, а от вас до голяма степен зависи бъдещето на този регион. – заяви ректорът.*

Новият директор – доц. д-р Илиян Иванов, на когото е поверено управлението на Филиала в гр. Смолян за следващите четири години, също поздрави абсолвентите по случай успешното дипломиране. Той подчерта, че това е един важен момент в живота им, защото дипломата на Пловдивския университет, която получават, ще открие пред тях много врати. Отбеляза, че реализирането им зависи единствено от тяхното желание, упоритост, настоятелност

убеденост в добрата професионална подготовка, която са получили възпитаниците на Филиала и която е надеждна основа за бъдещата им реализация.

Началникът на Регионалния инспекторат по образованието – гр. Смолян, Иван Муцевски, пожела на абсолвентите успех и да намерят своето истинско призвание. *Чакаме ви в училище. Ако доскоро вратите на българското училище не по ваша и по моя вина бяха затворени за младите хора, сега вече са по-отворени – заяви в края на словото си той.*

Поздравления поднесе и президентът на Ротари клуб – Смолян, Анна Шопова, която обяви имената на поредните стипендианти на Ротари клуб – Смолян, които се селектират сред отличните студенти от Филиала, намиращи се в затруднено социално положение.

От името на абсолвентите слово произнесе Мария Маргаритова от специалността „Български език и история“ –

Трети март – възкресението на българската държавност

Проф. д-и.н. Иван СТОЯНОВ
председател на Фондация „Васил Левски“

На националния празник на България Трети март слушаме химна, славословим героите, паднали в борбата за свободата на отечеството ни. Прекланяме се пред руси, беларуси, украинци, финландци, пролели кръвта си на хиляди километри от родното огнище, за да помогнат на брата роб. Гвардейците показват своите умения, а политици произнасят прочувствени патриотични речи. Гражданите полагат цветя пред паметниците и свеждат смирено глава пред подвигите на героите.

Но си струва на този ден да се замислим и за нашето житие-битие. Струва си, защото сме уж в Европейския съюз – поне документално, но във всяко друго отношение си оставаме най-бедната европейска държава, в която корупцията процъфтява. Така ни казва не някой друг, а Брюксел и няма основание да не вярваме в тази констатация, а и всеки един от нас изпитва тази констатация всеки ден на собствения си гръб.

Ако ние, българите, не закъсняваме и не изоставяме в сравнение с останалите европейски народи, означава, че нещо не е наред. Закъсняваме с влизането си в Новото време – с няколко века. Разбира се, причини колкото щеш: и обективни – османското робство продължава почти цели пет века и както и да го наричаме – робство или владичество, то си е и едното, и другото; и субективни – българите сме си и такива ще си останем, поне докато ни има. И е добре, че е така – иначе как ще се различаваме от съседните и по-отдалечените европейци? Закъсняваме с приемането на Григорианския календар – с приблизително три века и половина. Той е факт още от 1582 г., а Радославовото правителство го приема чак през 1916 г. Въвежда го точно преди 100 години, но нито един правителствен кабинет след това, та чак до днес, не може да разбере значението на този акт. А той е много простичък – влизаме „в крак“ с Европа, макар и „малко“ позакъснели. Това е смисълът на направеното. И уж влизаме „в крак“ с обетованата земя, ама в действителност съвсем не влизаме, защото през 1916 г. след 31 март следва 14 април – т. е. стопява се натрупаната разлика между Юлианския и Григорианския календар и всичко си идва на мястото, но

кой да го разбере. Всички или почти всички си слагат отново допълнителните 12 дни за XIX в. и 13 дни за XX век към датите и след 14 април 1916 г. Това го правят най-вече официалните държавни органи, които са „законодатели“ в отбелязването на годишнини, празници, национални празници, чествания и какво ли още не. Но нали са добавени веднъж тези 13 дни, които изчистват натрупаната разлика за всички векове преди това и редно ли е да ги добавяме отново и отново – ще попита някой по-четящ ученик, защото все още има и такива. Нека всеки застане на мястото на учителя, който трябва да отговори и ако може – да го направи.

Цял един век ние, българите, не можем да разберем и да се оправим с датирането на собствената си история, на собственото си битие и житие, но се напъваме да решаваме световни проблеми. Което означава, че закъснението ни с век на фона на предходните посочени примери си е чист напредък. Но краят му не се вижда и ако държавата днес, един век след събитието, не може да разбере, че то се е случило, не е изключено някой такъв като пишещия тези редове да се „заяде“ след още някой и друг век за същия въпрос.

Само след два дни ще отбелязваме официалния си национален празник – Трети март. Това би трябвало да е денят на сключването на Санстефанския мирен договор между Русия и Османската империя през 1878 г., с който се обявява възстановяването на българската държава. Договорът бил прелиминарен. Прелиминарен, прелиминарен, ама за него знае дори и днес всеки български гражданин, а ако попиташ за Берлинския договор, най-

вероятно ще ти отговорят, че днес в Берлин има цели два турски квартала – Кройцберг и... забравих как се казваше другият. Само че договорът в Сан Стефано не се сключва на 3 март, а на 19 февруари 1878 г. И българите трябва да знаят защо. Граф Николай П. Игнатиев иска да ознаменува две важни годишнини от руската история, свързани с царствания император Александър II. На 19 февруари 1855 г. той е коронясан за самодържец на руската империя. На 19 февруари 1861 г. същият самодържец със специален манифест отменя крепостничеството в Русия и точно поради това получава прозвището „освободител“, а не защото освобождава българите от агарянското иго, макар че ние си го приемаме за такъв точно поради тази причина. Тази дата явно е свещена за руската империя и история, защото и сърбите след разгрома си в Сръбско-черногорско-турската война също подписват мирния договор с османците, с помощта на Русия и същия Николай П. Игнатиев, на 19 февруари 1877 г. Няма лошо – нали сме братя по съдба, пък и в тази война участват около 2500 български доброволци, в нея се ражда песента „Шуми Марица“, която по-късно става и химн на българите, и още... Така че датата 19 февруари е свещена не само за русите, ами още за сърбите и особено за българите, които, докато са на тази земя, ще мечтаят за Санстефанска България.

В този случай – с отбелязването на националния празник, българите закъсняват само с 13 дни. Е, това си е такъв напредък в сравнение с другите посочени примери, че ние можем да се чувстваме дори горди. Само че тези 13 дни си ги добавяме вече цял век, след като вече веднъж са добавени, и не е изключено да достигнем „рекордите“ си с първите два посочени случая – влизането в Новото време и въвеждането на Григорианския календар. Което ще рече, че трябва да се замислим доста сериозно върху този проблем, и това с особена сила важи за законодатели, администратори, президенти и там разните

му други държавни структури. Иначе уж сме „в крак“ с Европа, но само на книга, а в действителност сме си все толкова далече, колкото и преди 1916 г. – поне в датирането на историческите събития. И не само!

Днес, в навечерието на националния празник, от телевизионните екрани и от българските радиа твърде често се чува един „девиз“ на Левски, който той не е произнасял никога приживе, а ако си го е помислил там, горе, някой трябва да е съвсем ортак със световния творец и законодател, за да го научи от него. „Тоз, който ни освободи, той ще да ни пороби“ – това е текстът на рекламния клип на „новия“ филм за Левски – една трудно обяснима гавра с Големия карловец. Но колко „модерно“ звучи днес подобен девиз, и то изказан от кого – от Апостола на българската свобода. Нищо, че дори всички начинаещи историци знаят, че Левски няма предсмъртен завет. Синът на Гина и Иван Кунчеви има един друг безценен завет, който българите трябва да знаят и който е написан от неговата ръка – „В България не ще има цар, а народно управление и всекиму своето... **Свобода и чиста република!**“. А последните документирани думи, изказани от него и записани в следствиения протокол от разпита му на 9 януари 1873 година, са следните: „Нашите българи желаят свободата, но я приемат, ако им се поднесе в къщите на тепсия“. Нека всеки се замисли над тези предсмъртни думи на Апостола на свободата, на нашия, на българския Апостол. И нека всеки да си отговори – прав ли е той, или не? Не, няма смисъл да поглеждаме крадешком към съседа в метрото, четящ същия материал. И той се чувства толкова неудобно, колкото и всеки, прочел тази предсмъртна присъда на Левски над неговите съвременници. Присъда, която, уви, трябва да признаем, е и точна, и ясна, и категорична, и... вярна – като всички мисли на Карловеца. И се отнася не само за неговото време!

Когато академизмът и приятелството си подадат ръка

Нов шрих към българо-сръбските отношения

Жоржета ЧОЛАКОВА

Едно пътуване отвори нови пространства за академични контакти, очерта перспективи за развитието на българистиката в чужбина, откри приятели на България.

Филологическият факултет на Университета в Баня Лука удостои катедра „Славистика“ на Пловдивския университет с честта да бъде съорганизатор на международната конференция *Philologia Serbica*. Като почетен гост и член на международната колегия към организационния комитет, ректорът на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ – проф. д-р Запрян Козлуджов, откри научния форум, в който от българска страна бяха поканени за участие с доклад и проф. д.ф.н. Светлозар Игов от катедра „Славистика“ на ПУ и доц. д-р Жоржета Чолакова – ръководител на същата катедра.

Конференцията се проведе на 24 и 25 март 2016 г. при безупречна организация и в един нетрадиционен формат – вместо с 15 или 20 минути всеки участник разполагаше с 45 минути, след което се провеждаше 15-минутна дискусия. Изключително приятно впечатление направи фактът, че и през двата дни трудно можеше да се намери свободно място в най-голямата зала на факултета: тя беше изпълнена от млади хора, обучавани във Филологическия факултет на Баня Лука, и от специалисти в областта на сръбския език и литература от различни университети, дошли специално да присъстват като слушатели и участници в обсъждането на докладите. Високото ниво на представените от сръбски и чуждестранни изследователи доклади, както и съдържателните дискусии след всеки от тях превърнаха научния форум в празник на академичната мисъл.

Катедра „Славистика“ има дългогодишни професионални контакти с Филологическия факултет на Университета в Баня Лука, чието начало беше поставено през 2006 г., когато за лектор по сръбски към Катедрата беше избрана Даниела Йелич. На нейния професионализъм и инициативност развитието на сръбстиката в Пловдивския университет дължи много. Като посредник между двата факултета, Даниела Йелич инициира подписването на двустранен договор, благодарение на който наши студенти неколкостранно са гостували на Факултета в Баня Лука при осигурени безплатно обучение и престой. Сръбските колеги са проявявали многократно жестове на внимание към катедра „Славистика“ – професори по сръбски език и литература са изнасяли лекции пред наши студенти, участвали са в организирани от Катедрата славистични конференции, публикували са както в Научните трудове на Филологическия факултет, така и в списание „Славянски диа-

увърждаването му като академичен център с международен авторитет. За това свидетелства и фактът, че гостите на конференцията заедно с декана на Факултета – проф. д-р Младенко Саджак, бяха поканени от председателя на Народното събрание на Република Сръбска – г-н Неделко Чубрилович. Срещата се проведе в Заседателната зала на парламента и на нея бяха подчертани изключително продуктивните отношения между Пловдивския

От ляво надясно: проф. д-р Запрян Козлуджов, ас. Даниела Йелич, доц. д-р Жоржета Чолакова, директорът на училище „Георги Стойков Раковски“ – г-н Душан Мишленович, проф. д-р Ранко Попович

лози“, организирали са дарения с книги и техника за сръбстиката в Пловдив. Представители на Филологическия факултет на Университета в Баня Лука са и лекторите по сръбски език, които осигуряват високо ниво на чуждоезиково обучение за нашите студенти: след Даниела Йелич лектор към катедра „Славистика“ беше Сладжана Гостич, а понастоящем – Дарка Хербез. Лекторите по сръбски език участват активно не само като преподаватели, но и като инициатори на извънаудиторни срещи, свързани със сръбския език, литература и култура, а това е важен фактор, който мотивира интереса на българските студенти към тази съседна, но не особено позната страна.

Баня Лука е най-големият град в Република Сръбска, която е с автономен статут в рамките на Босна и Херцеговина. Този факт говори както за престижната позиция на Университета като държавна образователна институция, така и за неговата академична отговорност за отстояване на сръбската идентичност. Полагат се изключително големи грижи от страна на правителството на Република Сръбска за

университет и Университета в Баня Лука, за които и от сръбска, и от българска страна в лицето на проф. д-р Запрян Козлуджов беше изразено непоколебимо желание за тяхното по-нататъшно развитие. **Както деканът на Филологическия факултет на Университета в Баня Лука, така и председателят на Народното събрание на Република Сръбска заявиха своята готовност да съдействат за откриване на българистика в същото висше училище.** На фона на световната криза на хуманитаристиката и на тенденцията към силно редуциране на славистичните центрове в Европа тази позиция е свидетелство за наличието на конструктивни механизми, които са в състояние да противодействат на опасните тенденции към американизация на света и европоцентрична мегаломания – тенденции, които несъмнено ощетяват културното и езиковото равнопоставяне на отделните народи.

Радостта от проведената среща беше съпътствана от още едно вълнуващо откритие: в Баня Лука има българско училище! Поканата от страна на директора на Основно училище „Георги

Стойков Раковски“ – г-н Душан Мишленович, даде повод да усетим за пореден път гордостта, че сме българи. На фасадата на училището – което е сред най-големите училища в Баня Лука (с над 800 ученици, които се обучават от първи до девети клас) – има паметна плоча на благодарност към българския народ, който е осигурил средствата за възстановяване на сградата, разрушена от земетресението през 1969 г. Веднага щом прекрачихме прага, ни посрещна усмихнато момиченце, което истински се вълнуваше от това, че идваме от България. В голямото фоаие на училището ни очакваше изложба, посветена на Раковски и на националния празник на България – 3 март. Имаше пана, представящи българските традиции, включително и изложба на матерници, направени от учениците. На таблата заедно със снимковия материал и експонатите беше дадена информация на сръбски и български език, а на отделно табло прочетохме надписа на кан Омуртаг: „Човек и добре да живее, умира и друг се ражда. Нека роденият по-късно, като гледа този надпис, да си спомня за оновога, който го е направил“. Какво по-истинско послание за всяко идващо поколение, което престапва прага на това училище?! А това са деца, които искат да помнят и да знаят кой е изградил тяхното „българско“ училище, в което няма нито едно българче! На срещата с директора стана ясно, че финансирането на училището продължава да бъде осигурявано от българска страна, но този път от „Булгартабак“ в лицето на двама бизнесмени, които са закупили една разрушена сграда, реновирали са я и от 2013 г. са я превърнали в просперираща фабрика за тютюн. Несъмнено този предприемачески акт осигурява работа на стотици жители на Баня Лука, но за нас, българите, от значение е преди всичко проявата на изключителния жест на родолюбие, благодарение на който училището разполага с модерна техническа база, а за учениците вече два пъти е била организирана екскурзия до България.

На тръгване директорът на училището ни подари по една голяма красива мартеница, изработена от деца, които обичат България.

Завърнахме се с очакване на следващите срещи. Защото в Баня Лука наистина ни очакват академично бъдеще и сърдечно приятелство.

Вицепремиерът Меглена Кунева участва в дискусия за изграждане на конкурентно висше образование

Заместник министър-председателят по координация и европейски политики и институционални въпроси и министър на образованието и науката Меглена Кунева гостува на академичната общност на Пловдивския университет. Визитата беше анонсирана като среща дискусия на тема „Как висшето образование в България може да стане конкурентно на нашия и европейския пазар на труда?“

В качеството си на домакин ректорът проф. д-р Запрян Козлуджов приветства г-жа Кунева и отбеляза, че визитата на политик от такъв ранг е не само жест на внимание, а и признание за значимостта на нашия университет на образователната карта на България. Още повече, че това бе второто посещение на вицепремиер само в рамките на една седмица – заместник министър-председателят и министър по европейските фондове и икономическата политика Томислав Дончев бе специален гост на промоцията на Факултета по математика и информатика.

Преди да започне дискусията, г-жа Кунева направи кратко експозе, в което акцентира върху поправките в Закона за висшето образование, с които се цели подобряване на качеството на обучението и стимулиране на висшите училища чрез развитие на техните най-добри специалности. Във встъплението си към темата тя заяви: „Трябва да си дадем сметка, че в днешния свят Пловдивският университет не се състезава със Софийския университет, Русенския университет или който и да било друг български университет, а с Оксфорд, Хайделберг, Гент и в тази посока е насочена визията както на МОН, така и на ръководството на нашия университет. Днес на университетите е отредено, освен да осъществяват преподавателска и научна дейност, също така да изграждат специалности с креативно мислене и предприемачески дух. Концепцията за предприемаческата мисия на университетите води началото си от 80-те години на ХХ век. Вие го правите, участвате в подобни проекти и с право вашият ректор е много горд с това.“

Министър Кунева обясни малкото закъснение за срещата с посещението си в нашия Технологичен център, който определи като изключително интересен, и отбеляза, че ще има възможност неговата база да бъде подобрена и чрез новата оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. Тя представи и някои от вижданията на Европейската комисия и МОН за развиване на научните изслед-

Ректорът проф. Запрян Козлуджов подарява на вицепремиера Меглена Кунева почетен плакет и „История славянобългарска“

вания и иновациите и за осигуряване на икономически растеж. По-нататък в експозето си, както и в последвалите отговори на въпроси, в които се включи и г-жа Мария Фъртунова – ръководител на Дирекция „Висше образование“, министър Кунева посочи част от мерките, които са предвидени в Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020 г. Средствата за финансиране ще бъдат осигурени от два източника – програмно финансиране от националния бюджет за предвидените реформи в посочения период и средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове, основно чрез Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“. Ето и част от задачите, които трябва да бъдат решени във връзка с изграждането на устойчива и ефективна връзка между висшите училища и пазара на труда и за постигане на динамично съответствие между търсенето и предлагането на специалисти с висше образование: използване на прогнозите за търсенето и предлагането на работна сила в България, разработвани от Министерството на труда и социалната политика, при определянето на потребностите от специалисти с висше образование и планирането на приема във висшите училища; създаване на профил на компетентностите за всяка специалност; поощряване на диалога на висшите училища с бизнеса относно съдър-

жанието на обучението; целево финансиране на стратегически за страната направления (приоритетни професионални направления и защитени специалности, определени въз основа на приети

вото и реализацията на завършилите във всяко професионално направление, независимо от коефициента за професионално направление към норматива за издръжка на един студент; въвеждане на нова методика за определяне на диференцираните нормативи за издръжка на обучението на един студент на базата на реалната стойност на обучението по професионални направления; диференциране на начина на предоставяне и на размера на студентските стипендии – напр. социални стипендии, стипендии за върхови постижения и стипендии за успех; както и предоставяне на по-високи стипендии в стратегически за страната направления.

Реализирането на комплекса от мерки трябва да доведе до редица важни промени. Ето и част от тях: достигане на 36% завършили висше образование във възрастовата група 30 – 34 г. към 2020 г. при база 26,9% през 2013 г.; публичност на оценяващите доклади от акредитационните процедури, акцент в тях се включат активно студенти и докторанти, както и чуждестранни експерти; създаване на центрове за върхови постижения и за компетентност във висшите училища; делът от средствата за издръжка на обучението, които се получават въз основа на комплексна оценка за качеството на обучението и съответствието му с потребностите на пазара на труда, да се увеличава, тръгвайки от 14,6% през 2014 г. и да нараства съответно на 40% през 2017 г. и на 60% през 2020 г.

Министър Кунева и г-жа Фъртунова отговориха и на многобройните въпроси, които бяха зададени от аудиторията. Един от важните моменти във визитата на г-жа Кунева беше поетият от нея ангажимент за решаването на най-сериозния инфраструктурен проблем на Пловдивския университет, свързан с неяснотите около сградата на Химическия факултет. Тя заяви, че е водила разговори с финансовия министър да бъдат отпуснати 3 млн. лв., а останалите средства да бъдат осигурени от ПУ, като се надява нещата да се случат в най-скоро време.

В края на срещата ректорът проф. Запрян Козлуджов връчи на министър Кунева почетен плакет на Пловдивския университет и копие на „История славянобългарска“.

„Пловдивски университет“

Изкривеният свят, в който живеем, и нашето „плоско“ мислене

Проф. д.ф.н. Никола БАЛАБАНОВ

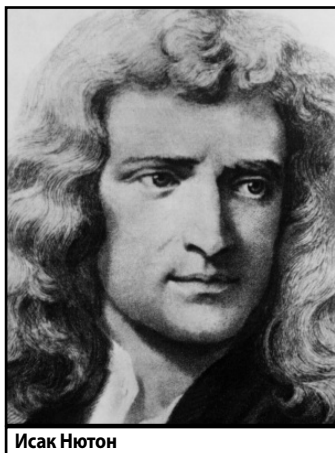
На 20 март 1916 г. Алберт Айнщайн депозира в *Annalen der Physik* своята статия „Основи на общата теория на относителността“. По същество това е нова, революционна теория на гравитацията – релативистична теория.

Първ опит за обяснение на гравитацията прави приблизително 250 години преди това Нютон. Той създава първата научна картина на света – механичната, централно място в която заема законът за всемирното привличане. Основни понятия в тази картина са абсолютно пространство и абсолютното време. Те са самостоятелни същности и съществуват независимо от материалните процеси. Геометрията, на която се основава физиката на Нютон, е създадена от древногръцкия учен Евклид през III в. пр. Хр. Според Евклидовата геометрия пространството е тримерно и плоско. Най-ярък признак на тази геометрия е равенството на сумата от ъглите на всеки триъгълник на 180 градуса.

Законът за всемирното привличане на Нютон се смята за едно от най-големите постижения на естествознанието. Той не само описвал с голяма точност движенията на Луната и на планетите в Слънчевата система, но и предсказал съществуването на нови планети (Нептун), техни спътници (за Сатурн) и др. Може да се каже, че дори в епохата на космическите полети през втората половина на XX век Нютоновият закон е тяхна теоретична основа.

Стигнал до гениални заключения за движенията на телата, Нютон не обяснил причините за гравитацията. Той предположил, че природата притежава някакво фундаментално свойство, което обуславя както движението на Луната около Земята, така и падането на телата на земната повърхност. Той нарекъл това свойство, тази причина „гравитация“, без да я обяснява. Неговото „обяснение“ се свеждало до обединение на тези явления. Това обединение било решителна стъпка в естествознанието и в мисленето въобще, защото след Аристотел в продължение на 2000 години се смятало, че небесните тела се движат по едни закони, а земните (в т.нар. „подлунен свят“) – по други. Цялото развитие на физиката след Нютон върви по пътя на такива обединения: на електрическите и магнитните явления (Максуел), на пространството и времето (Айнщайн), на вълновите и корпускулярните свойства на микрочастиците (в квантовата механика) и др.

Всички опити след Нютон да се разкрие причината за гравитацията, били неуспешни. Авто-

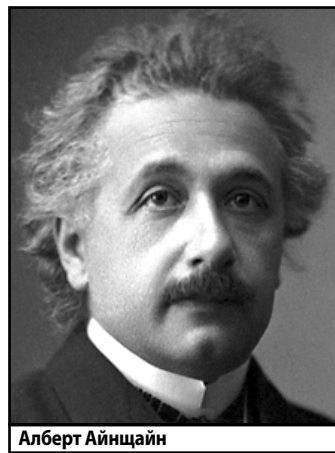

Исаак Нютон

рите на тези опити – най-изтъкнати физици и математици, се опирали на представите на класическата физика, което предопределяло неуспехите. Айнщайн пръв разбрал, че е необходимо решително да се скъса с тези представи. В създадената от него теория на относителността се прави пълна ревизия на пространството и времето. В Специалната теория на относителността (СТО) Айнщайн отхвърля абсолютния характер на пространството и времето. Няма абсолютно пространство! Няма абсолютно време! Има пространство-време – това е четиримерният свят, който ние населяваме. Още по-решителна ревизия Айнщайн извършва в Общата теория на относителността (ОТО). Той приел, че реалното пространство-време, поне в космически мащаби, е изкривено. Под „кривина на пространството“ трябва да се разбира отклонението на неговата геометрия от Евклидовата.

Опити за създаване на неевклидови геометрии са правени през XIX век от Лобачевски (Русия) и Риман (Германия). Те

показали, че в рамките на чистата геометрия такава особеност на пространството, като неговия „плосък“ характер, няма абсолютно значение, както човечеството е предполагало в продължение на 2000 години. Но това били абстрактни теории. Айнщайн пръв получил физическо потвърждение на техните модели, показвайки, че реалното пространство в астрономически мащаби действително притежава кривина. Именно това свойство на прос-

Алберт Айнщайн

транството обуславя съществуването на гравитация.

От гледна точка на „здравия разум“, който се опира на класическата физика, терминът „кривина на пространството“ звучи нелепо. Като че ли в него има не повече смисъл, отколкото в изрази, като „аромат на числата“ или „цвят на времето“. Но Айнщайн показва, че нагледните представи на класическата физика ни заблуждават.

И така, да се върнем към обяснението на Айнщайн. Неговият ученик и голям специалист по теорията на гравитацията Джон Уилър твърде духовито представя това обяснение: *„Веществото показва на пространството как да се изкриви, а пространството показва на веществото как да се движи“.*

Въпреки абстрактния характер на тези обяснения ще предложа един нагледен модел, който всеки може да си създаде. Ако върху добре опънато еластично платно тласнете малко топче, то ще се търколи до отсрещната страна. Поставете сега в средата на платното някакво тежко тяло, напр. гюле.

То ще предизвика вдлъбнатина, т.е. ще изкриви платното. Ако повторите опита с топчето, когато то се приближи до вдлъбнатината, ще се отклони от първоначалното си направление и ще „падне“ върху тежкото тяло.

Колкото и гениална да е една теория, тя трябва да може не само да обяснява известни факти и явления, но и да предсказва нови такива. В създадената от Айнщайн ОТО са направени някои интересни предсказания:

- преместване на спектралните линии под действието на гравитацията към червения цвят на спектъра;
- отклонение на светлинните лъчи, преминаващи близо до тежко тяло;
- преместване на перихелия на планетите под действието на слънчевата гравитация;
- съществуване на гравитационни вълни.

Първите от посочените предсказания в ОТО бяха потвърдени с огромна точност още преди няколко десетилетия. Оставаша неоткрити мистериозните гравитационни вълни. Според теорията (ОТО) ускорено движещо се тяло създава гравитационно поле и излъчва гравитационни вълни, които се разпространяват със скоростта на светлината. Тъй като по същество гравитацията представлява изкривяване на пространството, то гравитационните вълни са вълни на неговата кривина, т.е. на изменението на геометрията на пространство-времето.

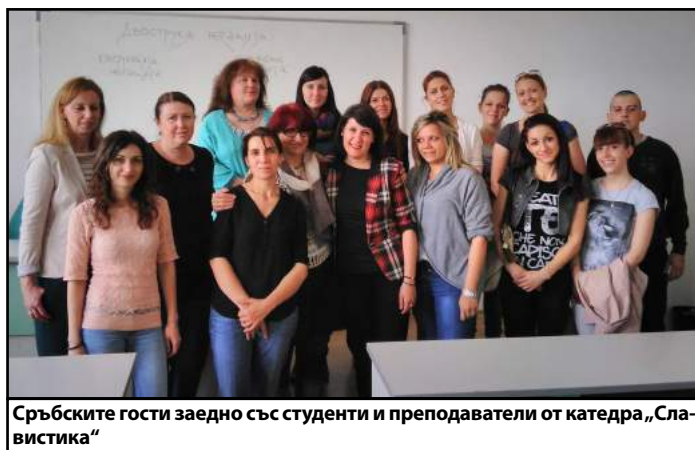
Енергията на тези вълни е много малка и затова няколко десетилетия не бяха уловени. Най-после, преди няколко месеца, научихме с удовлетворение, че това предсказание на Айнщайн е потвърдено.

В предишния брой на вестник „Пловдивски университет“ беше разказано подробно за най-новото откритие и неговото значение. Най-общо може да се каже, че астрофизиката се сдоба с нов канал за изучаване на Космоса: след оптичната, радиовълновата, рентгеновата, гама- и неутринната астрофизика, предстои да бъде овладяна и

Гост-преподаватели от Сърбия за поредна година изнесоха лекции пред нашите студенти слависти

Докт. Светла РУСКОВА-ДЖЕРМАНОВИЧ

В периода 5.04. – 08.04.2016 г. катедра „Славистика“ на Филологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ за поредна година беше домакин на гост-преподаватели от Университета в Крагуевац (Република Сърбия) – проф. д-р Саня Джурович и доц. д-р Йелена Петкович, които изнесоха пред нашите студенти сърбисти и хърватисти цикъл лекции по съвременен сръбски език. Актуалните проблеми, свързани с морфологията и синтаксиса на съвременния сръбски език, бяха посрещнати с особен интерес от страна на

Сръбските гости заедно със студенти и преподаватели от катедра „Славистика“

студентите, в резултат на което се породиха интересна и задълбочена дискусия върху представената материя.

Проф. д-р Саня Джурович и доц. д-р Йелена Петкович, преподаватели от ФИЛУМ на Университета в Крагуевац, с който Филологическият факултет на ПУ има сключен дългогодишен двустранен договор, бяха изключително впечатлени от заинтересоваността и компетентността на студентите ни. Те изказаха благодарности за много добрата организация и сърдечното гостоприемство, проявено от страна на ръководителя на катедра „Славистика“ доц. д-р Жоржета Чолакова и колегите сърбисти, които непрекъснато придружаваха гостите.

➔ От стр. 10

гравитационновълновата астрофизика.

Новото откритие несъмнено ще способства да изучим по-добре такива космически феномени, като черните дупки, двойните звезди, реликтовото лъчение, еволюцията на Вселената и много други. Това е необходимо, защото нашата цивилизация има амбиция да навлиза все по-дълбоко в Космоса. Разбира се, законен е въпросът готови ли сме за това. Има основание за въздържане от положителен отговор и то не се дължи на равнището на космическата техника. Тя изключително бързо се развива и за нейните перспективи сме по-обнадеждени. Сериозните пречки според мене са свързани с **морала и мисленето** на хората, на всички нас.

Нека си спомним: почти по същото време, когато се създава ОТО, а и другата революционна теория – квантовата механика, в Западна Европа се заражда едно от най-ужасните обществено-политически движения – фашизмът, който причинява смъртта на десетки милиони хора. Днес, стотина години по-късно, ситуацията не е по-ведра. Уловихме гравитационните вълни, но заедно с това сме свидетели на мощни миграционни вълни, които заливат Европа и последствията от които могат

Изкривеният свят, в който живеем...

да бъдат съдбоносни за някои държави.

Изводът е, че ние още не можем да въведем ред на нашата Земя, а имаме амбицията да населим Космоса. Наред с това аз виждам още едно сериозно препятствие за заселването на Космоса –

„плоското“ мислене на хората.

Въвеждам този термин, за да го „съгласувам“ (по-скоро да го противопоставя) с изкривеното пространство, в което живеем. Плоското мислене – това е мислене със старите представи, с нагледните представи, които сме наследили от класическата физика. Въпреки огромното разширяване на знанията не бива да се заблуждаваме в равнището на мисленето, до което сме достигнали. И днес при преобладаваща част от хората (включително тези с високо образование) основен източник и опора на мисленето са сетивно-нагледните образи. А те отразяват предимно външни черти, не и същността на обектите и явленията, следователно могат да ни подведат. Още веднъж искам да подчертая, че „здравият разум“, който ни ръководи обикновено при мисленето, е отживелица. Строго казано, с помощта на „здравия разум“ в науката нищо не се доказва и

нищо не се опровергава.

Като говорим за „плоското“ мислене, не мога да не го съпоставя с „плоскостъпието“. Както е известно, плоскостъпието представлява деформация на стъпалото, която причинява болка при ходене.

Плоскомислието е не по-малко вредно от плоскостъпието.

За съжаление, при него болка не се усеща и то не смущава самочувствието на хората. При деформирано стъпало се търси медицинска помощ, намесват се ортопеди, дори хирурзи. В по-леките случаи се използват специални стелки в обувките. Но „стелки“ за плоскомислието няма открити и хирурзите са безпомощни. Тогава?

Спасението е в образованието, в училището. За съжаление, и днес, сто години след създаването на Общата теория на относителността, нейните идеи не са застъпени в учебните дисциплини. Знанията на учениците за гравитацията и сега се свеждат до усвояване на закона за всемирното привличане на Нютон. В учебниците по физика и астрономия, в учебните програми по тези дисциплини не се отделя никакво място на ОТО и нейните следствия. Нима за учениците, независимо от бъдещата им професия, не е полезно

да притежават елементарни знания за теорията, предизвикала революция в космологията? Тя е съставна част от съвременната научна картина на света. Нека да добавя още, че ОТО вече не е онази абстрактна наука, каквато беше през първата половина на ХХ век, а една от важните конкретни науки. Тези оценки и разсъждения се отнасят напълно и за обучението на студентите, разбира се, най-вече за тези от физическите специалности.

Новата физика и науката като цяло се нуждаят от ново мислене, опиращо се вече на абстрактните мисловни образи, които разкриват вътрешни черти на обектите и явленията. Пред училището – от най-ниската до най-високата степен на образованието, стои нелеката задача да преминава все по-решително от нагледните към абстрактните образи в обучението. Този процес сигурно ще бъде продължителен. Нашият изтъкнат интелектуалец Асен Златаров, който през 1922 г. пръв в България отрази постиженията на теорията на относителността, изрече знаменитата фраза:

„Айнщайн дава на човечеството размисъл за три века“.

Едно столетие вече мина. Време е да наваксаме загубеното и заедно с това да възпитаваме новите поколения в нов морал и ново мислене, за да бъдат достойни за новата цивилизация.

Гравитационни вълни са регистрирани!*

Доц. д-р Александър МАРИНОВ

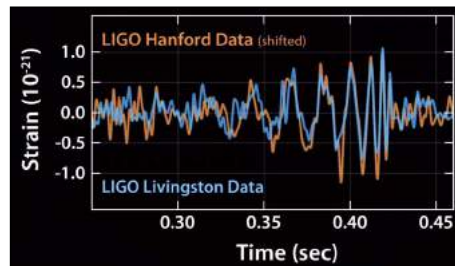
На 11 февруари 2016 година, в 10.30 часа местно време, от столицата на САЩ, Вашингтон, благодарение на интернет онлайн предаването на специалната пресконференция от Националния пресклуб научната (и не само) общественост научи изключително важната за физиците новина, че има експериментално доказателство за реалното съществуване на гравитационните вълни. За физиката експериментът е върховният съдия – истината е това, което той отсъди, и неговите постановления са окончателни! Професор Дейвид Райтце (David Reitze) от Калифорнийския технологичен институт (Caltech), изпълнителен директор на LIGO (Laser Interferometer Gravitational-Wave Observatory), обяви: „Дами и господа, ние детектирахме гравитационни вълни. Ние го направихме“. Същия ден, 11 февруари, официалната научна статия със заглавие „Observation of Gravitational Waves from a Binary Black Hole Merger“ („Наблюдение на гравитационни вълни от сливането на двойка черни дупки“) се появи едновременно в поредния брой на списание *Physical Review Letters* (Писма на Физикъл ревью) (PRL 116, 061102 (2016)) и в интернет архива на университета „Корнел“ с идентификационен номер (id) arXiv: 1602.03837 [gr-qc].

Кое е събитието, развълувало научния свят (и земята в буквалния смисъл)?

14 септември 2015 година, понеделник, 09:50:45 UTC (универсално координатно време), 12:50:45 EEST (източноевропейско лятно време), което ползваме в България (т.е. у нас по обед). Двата интерферометъра на Майкелсон (с 4 километра дължина на всяко от рамената), намиращи се в САЩ – Ханфорд, щата Вашингтон (02:50:45 PDT), и Ливингстън, щата Луизиана (04:50:45 CDT) – на 3000 километра един от друг, настроени

да детектират гравитационни вълни, „сработват“ от „полезен“ сигнал почти едновременно (този в Ливингстън с около 6,9 милисекунди по-рано от този в Ханфорд). Сравняването на сигналите от двата интерферометъра след отнемането във времето на единия сигнал със споменатото закъснение показва практическо съвпадение между тях, което означава, че всъщност имаме един сигнал, регистриран на две различни места.

Сигналът е периодичен със сравнително бавно нарастване на амплитудата и бързото ѝ намаляване след максимума при нарастваща честота от около 35 Hz до около 250 Hz. При отношение сигнал/фон = 24 и вероятност за фалшив сигнал, по-малка от 1 на 5 милиона (5.1 сигма), със сигурност може да се твърди, че детектираното събитие не е случайна флукутация на фона в апаратурата, а истински сигнал, макар че максималната стойност на

амплитудата на този сигнал 10^{-21} е близка до прага на чувствителност на интерферометрите, които я измерват.

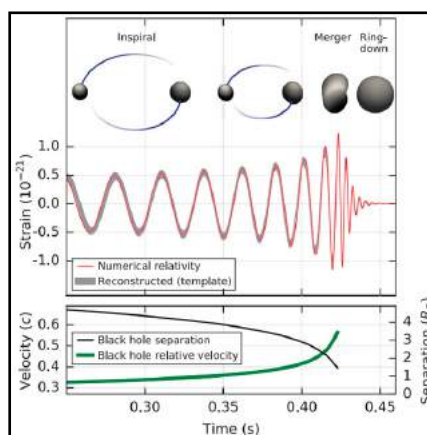
И така, регистрирана е гравитационна вълна. Трябва да разберем какво космическо събитие е нейният източник. Това става ясно след сравняването на характеристиките на получения сигнал с моделните сигнали, изчислени за около 2000 възможни космически събития, генериращи гравитационни вълни според Общата теория на относителността на

Предсказване – Einstein, Albert, *Näherungsweise Integration der Feldgleichungen der Gravitation*, 22.06.1916.

Откриване – LIGO and Virgo Collaborations, *Observation of Gravitational Waves from a Binary Black Hole Merger*, 21.01.2016.

Подарък за 100-годишния юбилей!

Айнщайн. Експерименталният сигнал най-добре „пасва“ на моделния сигнал на сливането на две черни дупки с маси 36 и 29 маси на Слънцето в една черна дупка с маса, която е равна на 62 маси на Слънцето. „Изчезналите“ 3 маси на Слънцето са се трансформирали в

енергия на сферичната гравитационна вълна (защото черна дупка може да излъчва само гравитационни вълни и нищо друго!), разпространяваща се в пространството със скорост, равна на скоростта на светлината – 300 000 км/сек. Като се сравни изчислената амплитуда на гравитационната вълна в мястото на възникването ѝ с амплитудата на тази вълна, измерена от апаратурата на Земята, и се използва законът, който гласи, че амплитудата на сферичната вълна намалява обратнопропорционално на разстоянието, изминато от фронта на тази вълна, е установено, че въпросният катаклизъм с черните дупки е станал на разстояние около 1 милиард и 300 милиона светлинни години от нас преди 1 милиард и 300 милиона годи-

ни (разстояние една светлинна година е разстоянието, което светлината изминава за една година – приблизително 10 000 милиарда километра).

Оценката на мощността на гравитационната вълна дава стойност около 10^{49} вата. Сравнението с мощността на

излъчване на Слънцето (около 10^{26} вата) показва, че 10^{23} звезди като Слънцето биха имали сумарна мощност от порядъка на мощността на гравитационната вълна, излъчена при сливането на двойката черни дупки в обсъжданото събитие. Нашата галактика – Млечният път – има около 100 милиарда звезди. Твърди се, че във видимата Вселена има около 100

милиарда галактики, т.е. броят на звездите във Вселената се оценява на около 10^{22} . Невероятно! Мощността на генерираната гравитационна вълна в нашето събитие е по-голяма от мощността на излъчване на всички звезди във Вселената, взети заедно!...

Какво да очакваме в бъдеще? Интерферометрите в Ханфорд и Ливингстън работят в усъвършенстван вариант, този в Италия също се подобрява, този в Германия е готов за работа, японският се строи, индийският се проектира. В близките години мрежата от интерферометри ще позволява много по-надеждно и по-точно да се определят параметрите на гравитационните събития и ще даде информация за нова глава в интересната книга, описваща вълнуващите и интригуващи история, настояще и бъдеще на Вселената, която обитаваме.

P.S. Ако желаете да участвате (макар и непряко – чрез компютърен ресурс) в работата по решаването на различни задачи на астрофизиката, например търсене на сигнали от гравитационни вълни, регистрирайте се като доброволец в проекта **Einstein@Home** чрез платформата **BOINC** (Berkeley Open Infrastructure for Network Computing) – аз го правя от 13 октомври 2005 г., вече повече от 10 години. В случай че Ви е по-интересна друга научна задача, потърсете я в платформата – там има 40 проекта.

* Едно от най-големите събития в света на науката през настоящата година – откриването на гравитационните вълни – беше в центъра на вниманието и на пловдивската академична общност. Само в рамките на няколко дни бяха изнесени две лекции, в които се представиха интересни факти и заключения, свързани с по-нататъшното развитие на физиката и астрофизиката. Първата беше на д-р Владимир Божилков („Гравитационни вълни и бебета-вселени“), а втората – на доц. д-р Александър Маринов („Гравитационни вълни са регистрирани!“).

С гравитационните вълни ще „видим“ началото и края на Вселената

Доц. д-р Тодорка ДИМИТРОВА

Настъпването на астрономическата пролет беше отбелязано от секция „Физика“ на Съюза на учените в България – клон Пловдив, на 21 март с публична лекция и дискусия на тема „Гравитационни вълни и бебета-вселени“. Поканен за лектор беше известният комуникатор на науката Владимир Божилов. Темата беше провокирана от главния редактор на в. „Пловдивски университет“ Тильо Тилев, който оцени актуалността и епохалната значимост на регистрираните за първи път гравитационни вълни.

Владимир Божилов е главен асистент, доктор, в Катедрата по астрономия на Софийския университет. С комуникация на науката се занимава от 2010 г., когато спечелва 2-ро място в конкурса на Британския съвет за разбираемо говорене за наука „Лаборатория за слава“. През 2014 г. е удостоен с първо място на международното му издание „Hall of FamLab“ в Лондон. Неговите презентации в Европейската нощ на учените и на Софийския фестивал на науката са впечатляващи и фокусират интереса на широката публика. Участвал е в реализацията на популярното телевизионно шоу „Красива Наука“, чест гост е в телевизионни и радиопредавания, където разказва за най-новите открития за Космоса. Младият астрофизик е главен редактор на списание „BBC Знание“ и лектор в планетариума на детския научен център „Музейко“ в София. Съавтор е на книгата „Живот и Вселена“ и е автор на повече от 20 научни и над 50 научнопопулярни публикации.

Големият интерес към гравитационните вълни събра преподаватели, студенти, ученици и граждани в лекционната зала на Дома на учените в Стария град. След лекцията, в 90-минутна дискусия зрителите зададоха провокиращи въпроси и направиха задълбочени и компетентни изказвания. Разговорът с Владимир Божилов и Тодорка Димитрова продължи в предаването на *Радио Пловдив* „13-ия час“ с водещ Мишо Гръблев.

С встъпителните си думи в Дома на учените д-р Божилов отбеляза, че живеем във вълнуващо време на големи научни открития, и отпрати послание към младите хора в залата – науката е един от най-добрите кариерни пътища, които те могат да изберат. Тя е голямо предизвикателство както за теоретици и експериментатори, така и за компютърни специалисти, защото

Момент от лекцията на д-р Владимир Божилов

то само техните общи усилия могат да ни дадат по-ясна представа за света, в който живеем.

Откъде идваме – вечният въпрос, който човечеството си задава от древни времена, е на път да получи отговор. Според астрофизика най-добрият начин да разберем това, е да изследваме звездите. Ние сме част от Космоса и това не е проста метафора. Така например водата в нашите тела е възникнала в метеоритите и астероидите преди милиарди години, а желязото в кръвта ни се е образувало в недрата на избухнали звезди. Вселената говори за себе си чрез светлината и космическите лъчения, които регистрират нашите телескопи и радиотелескопи. Микровълновото (реликтовото) лъчение е космичният „дъх“, останал след Големия взрив. Но информацията, която получаваме досега, ни дава представа само за това, какво се е случило 3 минути след неговото избухване, когато материята става прозрачна за електромагнитните лъчи. Това е моментът на библейското начало, в който „рече Бог: да бъде светлина“. Учените са убедени, че гравитационните вълни носят информация за Вселената отпреди това начало. Нещо повече, Владимир Божилов вярва, че не са ни необходими богове, за да обясним космическата еволюция след

този момент. Науката прави това, като търси естествените причини и изучава техните следствия. Големият взрив има непосредствено потвърждение в ефектите, които той предизвиква. Разширяването на Вселената е безспорно, реликтовото лъчение се разпростира в целия Космос, намерени са косвени дока-

зателства за съществуването на тъмна материя.

Защо гравитационните вълни са най-добрият път за разбиране на Вселената? Защото според младия астрофизик с тях ще „видим“ началото на Вселената. Избухването на свръхнови звезди става при една и съща критична стойност на тяхната маса, която е 1,44 пъти по-голяма от тази на нашето Слънце (известна още като предел на Чандрасекар). В този момент светимостта на свръхновите е еднаква и тя се равнява на една космическа свещ. Но когато светлината пътува в пространството, светлинната енергия, която достига до нас, намалява с разстоянието. Това позволява да оценим отдалечеността на звездите и да проследим динамиката на космическите събития. Тъмната материя не излъчва електромагнитни вълни. Но тя има маса. Според Общата теория на относителността на Айнщайн с масата на телата е свързано изкривяването на пространство-времето. При сливането на черни дупки например тяхната обща маса намалява, което е съпроводено с излъчване на енергия под формата на гравитационни вълни, за които тъмната материя е прозрачна. Потенциални източници на гравитационни вълни са бинарните звездни системи, състоящи се от бели джуджета, неутронни звез-

ди и черни дупки. Любопитно е да знаем, че всяко тяло, движещо се с ускорение, излъчва гравитационни вълни, но далеч по-слаби от тези, предизвикани от масивните космически обекти.

Трудността за регистрирането на гравитационни вълни се дължи на тяхната изключително малка амплитуда – 10^{-21} метра. За сравнение ще споменем, че размерите на атомното ядро са от порядъка на 10^{-15} метра – 1 милион пъти по-малки! Регистрирането на такъв нищожен сигнал и отделянето му от шума представлява изключително предизвикателство за учените и инженерите. Първите опити за регистриране на гравитационни вълни започват през 70-те години на XX век в гравитационните обсерватории LIGO (Laser Interferometric Gravitational Observatory – Лазерна интерферометрична гравитационна обсерватория). Две такива обсерватории са изградени в САЩ, една – до Хановер в Германия, и една – до Пиза в Италия. Епохалната новина за регистриране на гравитационни вълни е публикувана на 11 февруари 2016 г. Сигналят е засечен на 14 септември 2015 г. в двете гравитационни антени на експеримента в Ливингстън, щата Луизиана, и Ханфорд, щата Вашингтон, САЩ. Теоретичното моделиране на събития, съпроводени с излъчване на гравитационни вълни, показва, че най-вероятният източник на засечените сигнали е сливането на двойка въртящи се черни дупки с маси съответно 29 и 36 пъти масата на Слънцето. Образованата обща черна дупка е с маса 62 пъти слънчевата. Разликата в масите преди и след сливането на тези огромни космически обекти е излъчена в пространството като енергия под формата на гравитационни вълни. Това е и първото експериментално доказателство за съществуването на черни дупки въобще и способността им да се сливат.

Какво ни „носят“ гравитационните вълни? По думите на Стивън Хокинг „тези изумителни наблюдения са потвърждение на много теоретични работи, включително на Общата теория на относителността, която предсказва гравитационните вълни“.

По пътя към успешна кариера

Международен проект в помощ на студентите от езикови специалности

Доц. д-р Юлиана ЧАКЪРОВА

ръководител на българския екип

Верен на философията си да бъде привлекателен академичен център, Филологическият факултет на Пловдивския университет вече години фокусира вниманието си върху изведения от Европейската комисия приоритет за модернизация на висшето образование. Както е известно, една от ключовите препоръки е укрепване на връзката между образованието, изследователската дейност и бизнеса. Перфектно съответствие на тази насока е идеята на стартирания неотдавна международен проект *CES & L – Crafting Employability Strategies for HE Students of Languages in Europe* (Изработване на стратегии за намиране на работа за студентите от езикови специалности в Европа), в който Пловдивският университет – в лицето на сътрудници на Центъра за езици и интеркултурна комуникация във Филологическия факултет – бе поканен за партньор. Това е третото ни поред участие в проекти (след два успешно завършили: [VOCAL – www.vocal-project.eu](http://VOCAL-project.eu), и VOCAL-Medical – www.vocal-medical.eu) с водещ партньор – Технологическият институт в Трали, Ирландия, и главен координа-

тор д-р Кристин Броган. Двугодишният проект се осъществява с финансовата подкрепа на европейската програма *Erasmus +* по ключова дейност *Сътрудничество за иновации и обмен на добри практики (КД 2)*, направление *Стратегически партньорства в областта на образованието, обучението и младежта*.

Твърдението, че свободно използване на чужди езици е от съществено значение за професионалната реализация на специалистите с университетско образование в глобалния свят, не се нуждае от доказване. Понякога обаче при среща с работодатели завършилите се затрудняват да покажат по най-добрия начин придобитите в процеса на подготовка компетенции. Проектът *CES & L* с алтернативно заглавие *Languages4work* цели да подпомогне подготовката на обучаващите се в езикови специалности студенти за пазара на труда, като предложи модул за повишаване на професионалната им компетентност, свързан с дейности в реална работна среда и насочен към разширяване на перспективите за успешна кариера.

Участници в проекта

В екипа на проекта, състоящ се от представители на академичната общност, работодатели и кариерни консултанти, освен България участват партньори от Австрия, Великобритания, Германия, Ирландия, Италия и Полша. В момента екипът провежда проучване сред работодателите в европейски мащаб с цел събиране на мнения за това как университетите могат по-добре да подготвят студентите си за успешна кариера и да им помогнат да осъзнаят важността на филологическото им образование на съвременния международен пазар на труда. Посочените от представителите на бизнеса идеи ще бъдат фундамент при създаването на интерактивен модул, подпомагащ подготовката за успешна

кариера, с който биха могли да се оптимизират учебните планове на езиковите специалности, предлагани в университетите на различни европейски държави. Гледната точка на работодателите ще допринесе за това модулът да съответства на местния контекст в държавата на всеки от партньорите в международния екип, като освен на английски предвидените за тренировка онлайн материали ще се предлагат на български, италиански, немски и полски.

Повече информация може да бъде намерена във Facebook: <https://www.facebook.com/languages4work/>, както и на сайта на Филологическия факултет на Пловдивския университет в раздела Наука > Проекти > Текущи проекти.

➤ От стр. 13

Експерименталното им потвърждаване е в подкрепа на хипотезата за Големия взрив и е пряко доказателство за съществуването на тъмна материя. Изследването на гравитационните вълни ще позволи на учените „да видят“ какво се е случило преди Големия взрив, да проникнат дълбоко в тайните на Сътворението. С тях ние можем да чуем дъха на Вселената – тяхната честота, от 35 до 250 херца, е като тази на високочестотните звукови вълни и сигналът може директно да бъде преобразуван в звук. Засега светът чу само една „въздъшка“ от далечния Космос, продължила 0,1 – 0,2 секунди – колкото е продължителността на регистрирания сигнал. А какво ще

С гравитационните вълни...

научим, когато Вселената започне „да ни говори“ с гравитационни вълни? Дори не можем да си представим!

Учените са нетърпеливи да утолят любопитството си. Авангардни технически решения се внедряват в новоизграждащите се гравитационни обсерватории в Япония и Индия. Изграждането на повече такива съоръжения ще увеличи вероятността за регистриране на гравитационни вълни, ще повиши достоверността на регистрираните сигнали и ще подsigури точната локализация на мащабни космически събития. Ето как ще „видим“ съдбата на Вселената, понесена в танца на гравитационните вълни!

Какво ново ни предвещават гравитационните вълни? Владимир Божилов разказа за многобройни хипотези, граничещи с научната фантастика. Възможно ли е да има и други Вселени, или сме сами на този свят? Има ли паралелни светове и какви са те? Дали изкривяването на пространство-времето ще позволи да се движим в Космоса със скорости, по-големи от скоростта на светлината, поради разширяването на самото пространство? Мени ли се ходят на времето с гравитацията, както това става при движение със скорости, близки до тази на светлината? Дали космическите струни са космически магистрала, по които можем да премина-

ваме между паралелните Вселени? Как са свързани микро- и макросветът и какви са допирните точки между квантовата механика и астрофизиката?

Най-голямото вълнение е това да открием неща, които не подозираме – смята Владимир Божилов. Вселената е плашеща и непозната, но учените вече имат оценка за своето значение. С гравитационните вълни човешкият интелект ще опознае началото и края на Вселената, а от това зависи и бъдещето на човечеството. Космосът е най-голямата загадка, но младият и амбициозен астрофизик вярва, че ние можем да я решим.

А мистерията на звездите, тяхното очарование и предзвукателства принадлежат на учените, на поетите и на мечтателите.

Литературната екскурзия: в един и същи ден – среща с творчеството на Вапцаров и интерпретацията на „Една и съща нощ“ в Народния театър

Много емоции и незабравими преживявания съпътстваха литературното „приключение“ в София, подготвено от доц. д-р Владимир Янев и докторанката Мария Панова за студентите четвъртокурсници от специалностите „Българска филология“ и „Български език и английски език“. Още преди тръгването на автобуса доц. Янев обяви, че ако някой си е представял нещата като забавление, дълбоко се е излъгал, цитирайки думите на Уинстън Чърчил: „Това начинание ще ни струва много пот, кръв и сълзи“, произнесени при включването на Великобритания във Втората световна война. Изявлението му беше прелюдия към предстоящите тестове върху творчеството на Гео Милев и Никола Вапцаров. Слава богу, кръв и сълзи нямаше, може би някои са се поизпотили въпреки хладното време, но като цяло студентите се оказаха знаещи и можещи.

След „приземяването“ на групата, в която бяха и още двама преподаватели от Филологическия факултет – гл. ас. д-р Гергина Кръстева и гл. ас. д-р Димитър Кръстев, до храм-паметника „Александър Невски“ литературният маршрут започна със снимки пред паметника на Иван Вазов. Минахме и покрай неговия дом, под чийто балкон през 1919 г. стига траурната процесия на покрусените жители на столицата след подписването на Ньойския договор и разпокъсването на България.

В музея на Никола Вапцаров ни посрещна главният уредник Катя Зографова – възпитаник на Пловдивския университет и доскорошен директор на Националния литературен музей. Нейната изключително интересна лекция, посветена на живота и творчеството на поета огняроинтелигент, както се определя самият Вапцаров, продължи близо два часа. Г-жа Зографова показа и някои от най-интересните експонати от фонда на музея, които беше

Пловдивските студенти и актьорите, участващи в спектакъла „Гео“, си направиха снимка за спомен в клуба на Народния театър. Снимка: Веселина Кръстева

извадила специално за гостуването на нашата група. Сред тях бяха и тетрадките, в които Вапцаров е записвал своите стихотворения, включително и тетрадката с последните му стихове, писани в затвора и изнесени оттам от поета Младен Исаев, с когото са били в една килия.

Следобедът даде възможност да се разходим из София и всеки индивидуално да оползотвори времето до следващия важен момент от програмата – посещението на спектакъла „Гео“ в Народния театър „Иван Вазов“. Тук пловдивската връзка е много силна – режисьорът Иван Добчев е работил известно време в Пловдивския драматичен театър, а спектакълът е подготвен от него по романа „Една и съща нощ“ на писателя Христо Карастоянов, който също е възпитаник на Пловдивския университет.

Студентите бяха много впечатлени от изпълнението на актьорите, голяма част от които все още са и студенти в НАТФИЗ в класа на проф. Добчев, а сред утвърдените участници в спектакъла се откриват имената на Валентин Ганев, Марин Янев, Албена Ставрева и др. Специален жест към нас от страна на ръководството на Народния театър беше организираната среща в клуба на театъра с изпълнителите в „Гео“. Импровизираната среща

не и възприемане на театъра и литературата. Вечерта, която приключи с обща снимка и с пожелания и от двете страни за нови срещи, ще остане паметна за студентите от Пловдивския университет, надяваме се – и за актьорите от Народния театър.

Нека отбележим и факта, че романът „Една и съща нощ“ на Христо Карастоянов спечели множество национални литературни награди, беше преведен на английски и издаден в САЩ, а младият актьор Леонид Йовчев, който претворява на сцената образа на Гео Милев, беше отличен преди броени дни с голямата награда „Икар“ за главна мъжка роля за участието си в спектаклите „Гео“ и „Малдорор“. Честито и на двамата творци! А за нас остана удовлетворението и удоволствието от досега с изкуството, който ни предложи 29 март 2016 година.

Тильо Тилев

Студентски литературен конкурс за поезия и проза

Вестник „Пловдивски университет“ обявява конкурс за:

ПОЕЗИЯ – до пет стихотворения;

ПРОЗА – до три разказа. За всеки от двата раздела ще бъдат раздадени съответно по три парични награди.

В конкурса могат да участват всички студенти от Пловдивския университет, които не са по-възрастни от 35 години. Материалите трябва да бъдат напечатани в два екземпляра (на тях да са написани трите имена на студента, специалността и курсът, e-mail, както и телефон, ако желаете).

Крайният срок за получаване на творбите е 30 април 2016 година на адрес: 4000, Пловдив, ул. „Цар Асен“ №24, в. „Пловдивски университет“ или в редакцията на вестника (новата постройка в южния двор на Ректората). Отчитането на резултатите ще се състои около 24 май 2016 г.

Наградените и някои от непремираните творби, направили добро впечатление на журито, ще бъдат отпечатани на страниците на вестника.

60 години Обединен институт за ядрени изследвания в Дубна, Русия, и първа копка на колайдера NICA

Проф. д-р Ваньо ЧОЛАКОВ

На 26 март 2016 г. се навършиха 60 години от основаването на Обединения институт за ядрени изследвания (ОИЯИ) в град Дубна, Русия. Създаването му в известна степен е необичайно, защото по същество дубненският институт е рожба на следвоенните ядрени договорености. Тогава в света доминира схващането, че атомът трябва да бъде „мирен“, а ядрените изследвания не могат да се провеждат в която и да било самостоятелна държава.

През 1954 г. в Женева е създадена Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН), а на 26 март 1956 г. на основата на договор, подписан от 11 страни учредители (в това число и България) и регистриран от ООН през февруари 1957 г., е създаден Обединеният институт за ядрени изследвания. Новата научна организация веднага избира и двама чуждестранни вицедиректори – от Полша и от Чехия. По този начин е поставена основата на Международния научен съвет, който и сега действа по този начин в ОИЯИ. Представителите на различните страни внасят своята култура в работната атмосфера, така че научната организация се получава не съвсем „съветска“. В момента на ОИЯИ членуват 18 държави, 6 държави са асоциирани членове, а повече от 800 научни институции и университети сътрудничат с него.

За тези 60 години ОИЯИ се превърна в научен център със световно значение – уникален пример за успешна интеграция на фундаменталните теоретични и експериментални изследвания с разработки и приложения на най-новите технологии и различни образователни модели. ОИЯИ има много висок международен рейтинг, изграден върху основата на традициите на световно признатите научни школи, базовите установки с уникални възможности за решаване на актуални задачи в много области на съвременната физика, а така също и от статута на международна междуправителствена организация.

Основата на фундаменталната наука в ОИЯИ са проектите, свързани с големите експериментални установки, и благодарение на тяхната реализация се формират отделните направления и се разработват нови технологии. ОИЯИ разполага с мощен арсенал от базови машини (ускорители и реактори), който в продължение на десетилетия

е притегателен център за учени от страните членки на института и от много научни центрове в целия свят. Тук под ръководството на световноизвестни учени се

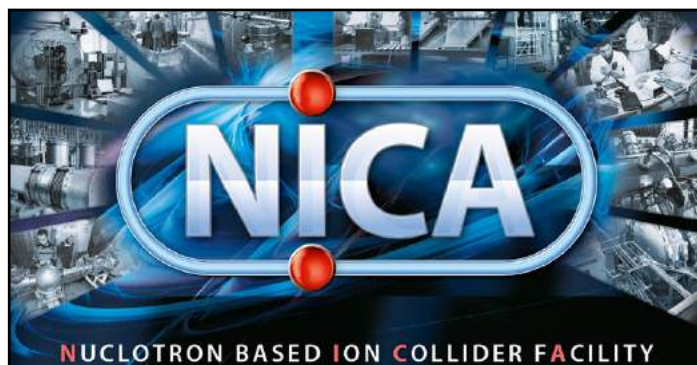

Възпитаници на Пловдивския университет в Дубна

формират научни школи, реализират се големи международни проекти, създават се елементи в иновационни центрове около института и се засилва ролята на образователните елементи в дейността на ОИЯИ. Предлагаме ви линк към предаване на руската телевизия *Канал 1*, посветено на 60-годишнината на ОИЯИ, в което се представят постиженията на учените от института (<http://www.1tv.ru/news/techno/304609>).

Един от основните съвременни проекти на института е свързващият колайдер на тежки йони NICA, който се реализира в областта на физиката на високите енергии. По мнението на Григорий Трубников, член-кореспондент на РАН и вицедиректор на ОИЯИ, NICA е първият проект в Русия, който официално получава статут на научен мегапроект с държавна подкрепа. Това ще даде мощен импулс за развитие и ще привлече редица страни, които не са членки на ОИЯИ, но желаят да участват в този проект – Китай, Италия, Германия, Южна Африка и др.

Пловдивският университет „Паисий Хилендарски“, който поддържа дългогодишни връзки с ОИЯИ, участва активно и в този проект – като равнопоставен член на колаборацията

„NICA/MPD“ от 2009 г. В Дубна работят млади специалисти от Физическия факултет, включени в проектирането и изграждането на детекторните системи на спектрометрите MPD и BM@N и разработването на методики и програмно обезпечаване на елементи за физически анализ на експерименталните данни. В решаването на тези задачи са включени седем души (Николай Герасиев, Дяляна Сувариева, Петър Дулов, Любка Йорданова, Бояна Маринова, Мария Илиева и Кирил Видев), а двама (Христо Назлев и Лалю Ковачев) работят в ускорителния комплекс NICA.

Те са високо ценени както от научните си ръководители, така също и от ръководството на лабораторията и института за участието им с научни доклади в международни школи и конференции, получаване на стипендии и грантове за допълнително финансиране на научните им разработки. Съавтори са на общо 31 статии, публикувани или приети за печат в списания с висок импакт фактор през 2014 и 2015 година.

За успешната си работа Любка Йорданова (през 2015 г.) и Дяляна Сувариева (през 2016 г.) получават стипендия на името на акад. М. А. Марков, която се отпуска за стимулиране на твор-

ческата активност на младите учени, работещи в областта на експерименталната и теоретичната физика.

В ОИЯИ казват: „Проектът NICA дава възможност експериментално да се проверят нашите идеи, предложени през 70-те и 80-те години на ХХ в.“. Както споделя директорът на ОИЯИ академик Виктор Матвеев, с помощта на новия прибор специалистите от ОИЯИ предполагат, че ще могат да моделират момента 10 на минус седемнадесет от секундата след Големия взрив. С други думи, ще може да се наблюдава така нареченото смесено фазово състояние на ядрената материя, при което вече образувалите се протони и неутрони са заобиколени от свободни кварки. Възпроизвеждайки по този начин възникването на материята във Вселената, учените се надяват да отговорят на няколко важни въпроса, отнасящи се до постулатите на Стандартния модел на физиката на елементарните частици. Например защо протоните и неутроните възникват от групирането на три кварка? Защо при образуването на Вселената антиматерията е била много по-малко от материята? Каква е природата на неутронните звезди?

Широката експериментална програма на ускорително-експерименталния комплекс NICA включва изследвания върху свойствата на барионната материя в екстремални условия и нейните фазови преходи, изучаване на природата на спина на нуклеона и поляризационните явления, иновационни изследователски работи в областите на електрониката, материалознанието и създаването на нови материали, в радиационната терапия и радиобиологията.

Третата национална ученическа конференция „Express yourself“ в Пловдивския университет

Доц. д-р Желязка РАЙКОВА

На 26.03.2016 година в 6-а аудитория се проведе Третата национална ученическа конференция „Express yourself“ по проекта Chain Reaction (FP7 project: Chain Reaction: A Sustainable approach to Inquiry Based Science Education №321278). Този проект насърчава учителите да използват в педагогическата си практика изследователски подход – подход за изучаване на природни науки, препоръчан от Европейската комисия. Целта е чрез дейностите по проекта да се обогати представата на учениците за мисията на учения, който осъществява експерименти и наблюдения, обработва данни, контактува с други учени и представя резултатите от изследванията си на научни конференции или в научни статии. Очаква се учениците да проявят траен интерес към науката и да я оценят като интересно и перспективно занимание.

В рамките на проекта във Физическия факултет на Пловдивския университет за три години са обучени как да прилагат изследователски подход 30 учители от страната. След това тези учители са подпомогали изследователската дейност на повече от 300 ученици. Учениците са имали възможност да се запознаят с изследователската работата на учение, да осъществят експерименти в лабораториите по физика, химия и биология на Пловдивския университет.

В Третата национална кон-

ференция участваха 70 ученици и 9 учители от пет български училища: екипи от СОУ „Св. Патриарх Евтимий“ – Пловдив и учителите Елена Божинова и Стоянка Русева; от ПМГ „Гео Милев“ – Стара Загора и учителят Стоян Тодоров; от ЕГ „Берторлд Брехт“ – Пазарджик и учителите Елена Благоева и Соня Асенова; от ПМГ „Васил Левски“ – Смолян и учителите Недялка Куклева и Величка Згурова; от Професионална гимназия „Иван Хаджиенов“ – Казанлък и учителите Татяна Казакова и Георги Даскалов. По време

➔ От стр. 16

В тази програма са включени изследвания за космическата програма на Руската федерация, за утилизацията и преработката на радиоактивните отпадъци, създаването на нови безопасни енергийни източници.

Един от кулминационните моменти от честването на юбилея на ОИЯИ бе първата копка и полагаването на основния камък, с което стартира строителството на научния мегапроект NICA. Това стана възможно, след като на територията на Лабораторията по физика на високите енергии (ЛФВЕ) приключиха геодезичните проучвания и започна подготовката на строителството на ускорителните пръстени на колайдера и сградите за експерименталните установки. В своето приветствено слово към гостите на тържеството директорът на ОИЯИ академик Виктор Матвеев изказа благодарност към президента и правителството на Руската федерация и губернатора и правителството на Московска област за подкрепата на уникалния научен проект и официално съобщи, че проектът

NICA е включен в Европейската пътна карта, в европейския проект за развитие на физиката на ядрените частици.

След тържественото полагање на символичния първи камък присъстващите бяха запознати с вече работещите системи в ОИЯИ: свръхпроводящия ускорител „Нуклотрон“, който е част от комплекса NICA, и високотехнологичното производство на свръхпроводящите магнити и детекторните системи.

Гост на тържествената церемония бе и Нобеловият лауреат по физика за 2004 г. Дейвид Грос (отличен заедно с Франк Вилчек и Дейвид Политцер с Нобеловия приз за откриването на асимптотичната свобода в теорията на силните взаимодействия), на когото бе връчена и Почетната награда от института, златен медал, в знак на признание за изключителния фундаментален принос в научната област, в рамките на която ще се провеждат експериментите на колайдера NICA. След награждаването Д. Грос изнесе лекция на тема „Съвременните тенденции в областта на изследванията на физиката на силните взаимодействия“.

Отборът победител заедно с доц. Желязка Райкова и проф. Тинко Ефтимов

на конференцията единнадесетте отбора, съставени от 14 – 16 годишни ученици, представиха своите изследвания върху теми по физика, химия или биология, провеждани в продължение на няколко месеца. В рамките на проекта „Chain Reaction“ техните учители бяха обучени (inquiry-based learning) при изучаване на природни науки.

Първото място спечели отборът на ПМГ „Васил Левски“ за проекта „Да нахраним света“, осъществен под ръководството на Н. Куклева. Учениците са изследвали състава на проби от два вида почви и са реализирали срещи с експерти, проучвайки проблемите, свързани с наторяването на почвите и с опазването на човешкото здраве от нитрати в храните.

Второто място бе присъдено на екип от ученици от ЕГ „Бертолд Брехт“ за проекта „Далеч от очите, далеч от ума“, осъществен под ръководството на Е. Благоева. Изследването бе представено като цялостно проучване на състава на проби

от обработваема почва край пазарджишкото сметище и бе съпътствано с идеен проект за нейното облагородяване чрез използване на културни растения.

Третото място си поделиха отборът на ПМГ „Васил Левски“ (ръководител Н. Куклева) с разработка на тема „Озонова конференция“ и отборът на ПГ „Иван Хаджиенов“ (ръководител Т. Казакова), с атрактивен макет за отопление и осветление на училищната сграда с фотоволтаици.

По време на конференцията се проведе и постерна сесия с разработки на ученици, участвали с проекти в миналогодишната Национална конференция „Express yourself“. Успешно бе реализирана възможността ученици от различни училища да обсъждат проведени от тях изследвания върху сходни теми. Участници от различни училища и от различни градове споделиха своя изследователски опит и размениха идеи като истински учени.

Обяснението на Нилс Бор

Нилс Бор е един от пионерите на физиката през ХХ век, основател на Копенхагенската школа по квантова механика, Нобелов лауреат за физика през 1922 г. Покрай многобройните научни постижения той става буквално баща и настойник на цяло поколение европейски и американски физици теоретици, ползвал се с голямо уважение даже от страна на учени, с които се различавал принципно по възгледи.

Разказват, че Бор често канел своите ученици и колеги на гости във вилата, разположена на един от многобройните крайбрежни датски острови. Веднъж един млад физик, преживяващ в своя мироглед етапа на войнстващия рационализъм, което в младостта е присъщо на мозина, забелязал над входната врата на вилата забита с гвоздеи конска подкова.

– Професор Бор – възмутил се той, – нали не вярвате на измислицата, че подковата носи късмет?

– Разбира се, че не вярвам – усмихнал се в отговор Бор. – Важното е, че работи, а дали вярваш, или не – това не е важно.

Новата книга на доц. Тодор Радев е историографско постижение

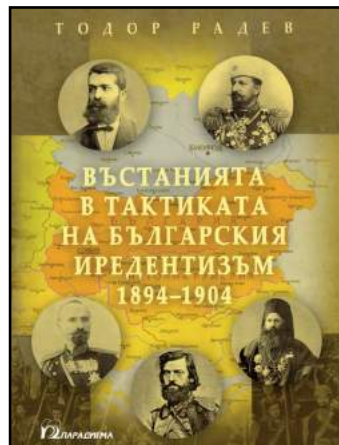
Проф. д.и.н. Людмил СПАСОВ

Доц. Тодор Радев е дългогодишен университетски преподавател и утвърден изследовател в областта на новата и най-новата българска история. Той е добре познат на научната общественост на Пловдив с многобройните си радио- и телевизионни участия, със списването на в. „Арт Клуб“ и водените исторически рубрики „Вчера, днес и утре“, „Българското възраждане и възраждането на родината“, „Клио пред огледалото на историята“.

Предмет на научните занимания на Радев са проблеми, свързани със същността, времето и пространството на Българското възраждане, политическите аспекти на църковното движение, формирането на българската нация, раждането на българския възрожденски национализъм – революционен и консервативен, и на идеята за автономия. Доц. Радев задълбочено изследва дейността на Българската екзархия и борбите на българите от Македония и Одринска Тракия.

През 2010 г. Радев защитава пред Специализираната научен съвет по нова и най-нова история дисертация, посветена на Екзархията и българското националноосвободително движение в Македония и Одринска Тракия. Същата година излиза от печат неговата монография „Екзархията и българския революционен национализъм в Македония и Одринска Тракия (1893–1903 г.)“. Но своеобразен връх в дългогодишните изследователски усилия на Радев е книгата „**Въстанията в тактиката на българския иредентизъм 1894 – 1904**“. Тя е и повод за днешното великолепно културно събитие в град Пловдив, избран за европейска столица на културата през 2019 г.

Хронологичните рамки на труда ни насочват към прага на българския XX век – романтичен и героичен, изпълнен с драматични събития и герои – готови да се саможертват за обединението на отечеството

ни. Направените от автора в началото на изследването терминологични уточнения са изследователско постижение в областта на осмислянето на историческите факти. Той откроява три фактора на българския иредентизъм – княза и правителствата; Екзархията (начело с екзарх Йосиф), олицетворяваща консервативния национализъм; и Вътрешната македоно-одринска организация, изразител на революционния национализъм. „Свързващо звено за двата вида национализъм – пише доц. Радев – е държавната политика на Княжество България, призвано да изпълни ролята на български „Пиомонт“ за неосвободените българи.“ Авторът подчертава, че понятието „български иредентизъм“ е възприето като термин, обозначаващ идеята за довършване на националното освобождение и обединение на всички български територии в единна национална държава. С оглед на поставената цел в труда съзнателно са пренебрегнати термините „либерален национализъм“, „икономически национализъм“, „културен национализъм“.

Изводът на доц. Радев, че княз Фердинанд и правителството на Стоилов комбинират лоялното си отношение към Османската империя със задкулисно поощряване на революционния национализъм, е добре аргументиран. Като причина за преориентирането на българската политика от кон-

Премьерата на новата книга на доц. д-р Тодор Радев „Въстанията в тактиката на българския иредентизъм 1894 – 1904“ се състоя на 1 март 2016 г. Книгата беше представена от проф. д.и.н. Людмил Спасов, а мястото беше възможно най-подходящото за случая – зала „Съединение“ на Историческия музей в Пловдив.

сервативния към революционния национализъм се изтъква отказът на Високата порта да компенсира проявяваната от страна на Княжеството лоялност към Османската империя.

Предприетите четнически действия през 1895 г. са представени убедително, като синхронизирана политическа акция на „официалните и неофициалните фактори в Княжеството“. Посочва се, че най-важната последица от този тактически експеримент е създаването от княза и правителството, че е необходимо да се разчита и на т. нар. „вътрешна структура на българския революционен национализъм в Македония“. Доц. Радев нагледно показва, че постигнатите от българската дипломатия успехи – издаването на 3 бера на екзархийски владци и разкриването на 7 търговски агентства в европейските части на Турция, са „следствия на съвместните усилия на всички иредентистки фактори“. Същевременно не са подминати и провалите. Назначаването на сърбина Фирмилиан за управител на Скопската патриаршеска митрополия е сполучливо квалифицирано като „инкасиран от българския иредентизъм коварен удар“.

От иредентистка гледна точка е изразено интересно мнение за убийството на Стефан Стамболов, за различията между Константин Стоилов и Григор Начович, за ролята на Димитър Ризов и пр. Подчертава се, че амбициите на Димитър Ризов да бъде главен координатор на отношенията между кабинета на Народната партия начело с Константин Стоилов и ръководството на Вътрешната македоно-одринска революционна организация, са обречени на провал.

В труда задълбочено е ана-

лизирана политиката на Великите сили, като основателно е поставен акцент върху изявите на двете най-заинтересовани на Балканите империи – Руската и Австро-унгарската. Посочва се, че Русия е за запазването на статуквото и че нейното отношение към Вътрешната македоно-одринска организация и Софийския комитет е отрицателно. Във връзка с Русия е коментирано посещението на Ризов в Петербург през 1899 г. Изводът, че през 1899 г. князът и Ризов са против разграничаването на Македония на сфери на влияние и че по националния въпрос те се придържат към една „умна авантюра“, е добре обоснован.

Като апогей в развитието на революционния национализъм се сочи сливането на ВМК с тракийското дружество „Странджа“ (1900 г.). Подчертава се, че на VII редовен македонски конгрес, проведен в София, Върховният комитет демонстрира необвързаност с официалните власти. Доц. Радев изнася допълнителна информация за събитията, свързани с убийството на Фитовски и Михайляну (1900 г.) и възникналата криза в българо-румънските отношения. Задълбочено са изяснени причините за отстраняването на Борис Сарафов от ръководството на ВМОК и за пътуването му в Европа през 1901 г. Авторът подробно анализира неговите срещи и разговори във Виена, Париж, Будапеща, Белград.

В изследването вещо и компетентно е разкрита ролята на екзарх Йосиф като последователен привърженик на консервативния национализъм. Вниманието заслужава направеният от доц. Радев коментар на отвореното писмо на Ризов до екзарха от 1902 г., с което той

Среща разговор, посветена на преподаването на история в ПУ

Ас. д-р Станислав БОЯНОВ

На 16.03.2016 г. се проведе среща между преподаватели от катедра „История и археология“ при Философско-историческия факултет и студенти от специалностите „История“ и „Археология“. На срещата студентите имаха възможност да изкажат своите желаниа и препоръки към ръководството на катедрата в лицето на доц. Георги Митрев и преподавателите доц. Валентин Петрусенко, доц. Симеон Кацаров, доц. Тодор Радев, ас. Станислав Боянов и ас. Божидар Драганов.

Срещата премина в дух на взаимно уважение и толерантност, мненията на студентите бяха взети под внимание и доц. Митрев се ангажира да направи това, което е в правомощията му, за да подобри учебния процес, администриран от катедрата.

На срещата доц. Петрусенко представи пред студентите и преподавателите чуждестранни студенти, които са тук по програмата ЦЕПУС и които в рамките на месец ще се присъединят към учебния процес във ФИФ.

XII национални студентски научни четения, организирани от СИАК „Проф. Велизар Велков“

**Кристиян ЛЪСКОВ –
председател на СИАК**

За поредна година Студентският историко-археологически клуб „Проф. Велизар Велков“ организира научна конференция на тема „ЕВРОПЕЙСКОТО КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО“. Този път поводът е специален – през 2016 г. СИАК отбелязва цели 20 години съществуване, изпълнено с гордост, мисия и най-вече резултати, защото „по делата ще ги познаете“ (Матей 7:20). Повече за тази годишнина ще ви разкажем в някой от следващите броеве.

Именно част от традицията на нашата организация са и ежегодните научни четения, които тази година ще се проведат на 28 и 29 май. В тях могат да участват студенти и докторанти в направленията „История“, „Археология“ и „Етнология“, като докладите ще бъдат издадени в сборник. Мястото на събитието е Къщата на художниците – къщата на Верен Стамболиан в Стария град, а тук трябва да благодарим на

Общинския институт „Старинен Пловдив“ за подкрепата. Ако искате и вие да станете част от празника, заявете участие до 10 май на този имейл: siak_prof.v.velkov@abv.bg

Наши партньори и съмишленици в подготовката на събитието са катедра „История и археология“, Студентският съвет, както и ОИ „Старинен Пловдив“.

И още! СИАК „Проф. Велизар Велков“ организира паралелно и ученически конкурс за написване на историческо есе на тема „Пловдив като част от историята и културата на Европа“. То трябва да бъде в обем до 3 печатни страници, шрифт 12 пункта, и да се изпрати на посочения вече имейл до 10 май 2016 г. За първите трима в класирането са предвидени парични награди и книги, а творбите ще бъдат включени в сборника. Именно при откриването на конференцията на 28 май ще бъдат наградени и учениците – победители в конкурса за есе.

А дали изненадите свършват дотук? Остава ни само да разберем...

Новата книга на доц. Тодор Радев е...

➔ От стр. 18

изразява „оригинално виждане“ относно назначаването на Фирмилиан за патриаршески митрополит в Скопие. Авторът правилно поставя акцент върху обстоятелството, че е използван случаят и за популяризиране на идеята за автономия на Македония в рамките на Балканска федерация под егидата на Русия.

На базата на направен обстоен анализ на изворовия материал доц. Радев откроява 3 важни момента, свързани с българския иредентизъм. Първо, в края на XIX – началото на XX в. Княжеството се намира в изолация на Балканите и българската дипломация не може да разчита на нито една европейска сила. Второ, Русия е резервирана по отношение на българските искания за реформи в Македония. „Реформите стават с война, а войната няма кой да прави“, е заявено на екзарх Йосиф в Цариград от

руската страна. И трето, подписаната през май 1902 г. българо-руската тайна военна конвенция не отменя въстанието „като актуален иредентистки прецедент“.

Интересни и добре обосновани са тезите: 1) че „ръководената от ген. Цончев радикална акция (Горноджумайското въстание) е дала видим дипломатически резултат“ и 2) че след разтурянето под руски натиск на двата върховни комитета на Михайловски и Цончев и на Станишев – Карайовов княз Фердинанд не се е отказал от въстанието като тактически ход на българския иредентизъм.

Впечатляващ научен анализ е направен на статиите на Симеон Радев във „Вечерна поща“. В книгата по великолепен начин са представени „националната доблест и патриотичният патос“ на младия български публицист. Симеон Радев остро критикува държавния глава заради пред-

приетото задгранично пътуване в сублимния момент (Илинденско-Преображенското въстание). Посветените в труда страници на дипломатическата дейност на Григор Начович в Цариград в навечерието и след Илинденско-Преображенското въстание са с подчертан приносен характер.

Като автор доц. Радев прилага интересен и най-важното успешен изследователски подход. В хода на изложението той многократно прави оценки на използваните извори, с което подсилва аргументираността на своите съждения. Освен това умело лансира и хипотези чрез използването на изрази като „предполага се“, „най-вероятно“, „по всяка вероятност“ и пр.

Доц. Радев хвърля обилна светлина върху дейността на княз/цар Фердинанд и Димитър Ризов, известни със склонността си към авантюризм, на екзарх Йосиф – като дипломат от висока класа, на Борис Сарафов – като „важен персонален

фактор“ в преустройството на Българския македоно-одрински революционен комитет през 1902 г. Доц. Радев изнася малко известни факти за тайната мисия на полк. Атанас Янков в Цариград през февруари 1902 г., както и за предприетите в турската столица от руската дипломатия конкретни стъпки за предотвратяване на предстоящо българско въстание.

Трудът на доц. Радев се откроява с богатата си документираност, със сериозните си анализи и задълбочените теоретични обобщения. Личностите и събитията са представени живо и вълнуващо. Написан на хубав език, той се чете леко и увлекателно. Авторът ни убеждава, че историята е страст и емоция и че истинският историк не само изразява отношение, но и съпреживява проучваните събития и ни помага да се докоснем до мъдростта на миналото. Книгата на доц. Радев е историографско постижение.

По пътя на сътрудничеството на Китай с Централна и Източна Европа: Пловдив да се превърне в модел и да насърчи образователния обмен

Ректорът на Пловдивския университет проф. д-р Запрян Козлуджов се среща на 1 март 2016 г. с академик Ли Ихай, директор на Центъра за изследвания на сътрудничеството на Китай с централно и източноевропейските страни (ЦИЕ) към Шанхайската академия за социални науки (ШАСН) и директор на отдел „Комуникации“ към ШАСН. Акад. Ли Ихай гостува по покана на г-жа Ирина Белева, която бе генерален консул в Шанхай през периода 2011 – 2015 година, и г-н Кръстьо Белев, представител на Българо-китайската асоциация за бизнес развитие (БКАБР) в Пекин, КНР, с цел запознаване с възможностите за развитие на сътрудничеството между Китай и България по „Новия път на коприната“, или т.нар. инициатива на Си Дзинпин – „Един пояс, един път“.

Проф. Козлуджов закичи китайския гост с мартеница и представи Пловдивския университет, специалностите, които се изучават в него, и Технологичния център към Университета. Той разказа и за посещенията си в Китай и сключения договор за обмен на студенти с Шендженския университет.

Акад. Ли Ихай е пристигнал от Италия, където преди броени дни е подписал меморандум за сътрудничество с Университета в Торино за създаване на съвместна научноизследователска програма по въпросите на превенция-

та на глобалната престъпност и управлението на кризисни ситуации. Той подчерта, че посещава Пловдив за втори път и има прекрасни впечатления от форума „Инвестирай в България“, чийто гост е бил през 2012 г. Според него с географското си разположение между Европа и Азия България може да се превърне в модел и обединител на Балканите в рамките на сътрудничеството на Китай с 16-те страни от ЦИЕ (16+1) и да придаде повече жизненост на инициативата „Един пояс, един път“, така че сътрудничеството да е взаимноизгодно.

Госпожа Белева напомни, че по време на официално посещение на премиера Борисов в Китай през ноември 2015 г. България подписа Меморандум за присъединяване към важните глобални инфраструктурни проекти на китайската инициатива „Един пояс, един път“, която трябва да свърже Китай с Европа по „Новия път на коприната“. Инициативата е предложена за първи път през септември 2013 г. по време на официалната среща в Астана между Си Дзинпин и президента на Казахстан Нурсултан Назарбаев. Това ще открие нови възможности за град Пловдив в сферата на търговията, икономиката, културата, образованието с Китай.

Г-н Белев заяви, че Шанхайската академия за социални науки е известен мозъчен тръст на Китай и е била домакин на успешен инвестиционен форум по време на държавното посещение на президента през 2014 г. Програмата на акад. Ли Ихай включваше и

среща с областния управител Здравко Димитров.

Акад. Ли Ихай подчерта, че както след официалното посещение на българския премиер в Шанхай, така и с дългогодишната подкрепа на ентузиазирани хора като Белеви все повече китайци знаят, че Пловдив е бил избран за Европейска столица на културата за 2019 г. А традиционното приятелско сътрудничество между България и Китай, взаимното доверие, взаимната подкрепа в международните отношения са добри предпоставки, за да се задълбочи образователното сътрудничество в Пловдив по „Новия път на коприната“. Във връзка с това той отправи покана към проф. д-р Запрян Козлуджов съвместно да се разработят проекти в сферата на културата, образованието и информационните технологии. След срещата с ректора акад. Ли Ихай изнесе лекция пред преподаватели и студенти по политически науки.

„Пловдивски университет“

Историята е учителка на живота

Мария ГЮРОВА
студентка в V курс,
спец. „Балканистика“

В навечерието на 25 март, Деня на независимостта на Гърция, сектор „Новогръцки език“ към катедра „Общо езиковедие и история на българския език“ отбеляза националния празник на южната ни съседка с лекция на тема „Гръцката революция от 1821 г. и икономическото присъствие на Великите сили в Гърция“, изнесена от г-н Христос Кацанис, доктор на Сорбоната. Присъстваха студенти от специалностите „Балканистика“ и „Български език и новогръцки език“, както и преподавателите проф. Ст. Пороманска, ас. В. Гроздева, К. Кирицопулос. Изявата уважи

Д-р Христос Кацанис и ас. Величка Гроздева

и ръководителят на катедрата доц. Хр. Тончева.

За събитията от далечната

1821 г. и гръцката революция банкерът Христос Кацанис разказа в качеството си както на

икономист, така и на патриот със завидни познания по история на Гърция и Балканите. Како любител на историята д-р Кацанис споделя римската сентенция *HISTORIA MAGISTRA VITAE EST* (ИСТОРИЯТА Е УЧИТЕЛКА НА ЖИВОТА). За него може да се каже, че освен банкер е и полиглот с впечатляваща биография и обширни интереси. Д-р Кацанис владее отлично български и отбелязва, че България е неговата втора родина.

През 2010 г. излиза книгата му „От Балканите до Европа, или България, видяна през очите на съседа“. В посвещението към неоелинистите от Пловдивския университет в книгата си той написа, че ще продължава да ни подкрепя с цялото си сърце.

Всъщност съществуват ли граници?

На фона на слънчевия февруарски следобед разговаряхме с д-р Хриса Тамисоглу, координатор към Министерството на образованието на Република Гърция, за дейността ѝ, висшето образование и какви впечатления оставя страната ни у нашите южни съседи. Д-р Тамисоглу посети Гръцката библиотека и се срещна със студентите и преподавателите от Сектор „Новогръцки език“.

– Д-р Тамисоглу, бихте ли разказали повече за дейността си и на какво се дължи посещението Ви?

– Позицията ми представлява длъжност към Министерството на образованието, която се дава на преподаватели, които притежават определени професионални качества. Едно от задълженията ми е координирането на обучението по гръцки език на всички нива на образователната система: средно, основно и висше, както и за организации, които искат да развият дейност в областта на обучението по гръцки език. Става въпрос за координиране на преподавателите, които държавата изпраща в тези институции. С други думи – представлява свързващото звено между гръцката държава и държавите, за които координаторът отговаря. Мой дълг, професионален и морален, е да посетя страните, за които отговарям, да се запозная с хората, които се интересуват от гръцкия език, да им благодаря за обичайния им към езика и страната и същевременно да установя с какво би могла да помогне гръцката държава в тази насока.

– В тези трудни времена за Гърция остава ли разпространението на езика и културата цел на държавата?

– Цел на гръцката държава

винаги е било да разпространява гръцката култура, а част от нея е и езикът. Интересът от страна на гръцкото правителство, което и да е то, е непроменлив, независимо дали става въпрос за период на икономическа криза, или просперитет. Пример за това е фактът, че преди три месеца е създадена специална комисия, чиято цел е да модернизира обучението по гръцки език в чужбина. Това ясно показва, че дори в годините на криза интересът не престава да съществува.

– Съществува ли интерес от страна на младите в страните, за които отговаряте?

– Когато заех тази позиция, не очаквах, че гръцкият език ще има такъв отзвук сред младите, но и недотам младите. Към този момент, ако ме попитат хора от какви възрасти изучават гръцки, отговорът ми ще е: от 4-годишни до най-възрастния, който е на 75 и осъществява своята мечта да научи езика. Интересът е огромен, а причините – разнообразни.

– В България филологическите дисциплини не са сред най-търсените, а когато студентите завършат, най-често само изучаваният език

Д-р Хриса Тамисоглу

е приложим на пазара на труда. Във връзка с това: как виждате бъдещето на хуманитарните дисциплини и по-специално на филологическите?

– Хуманитарните науки, ако разгледаме въпроса на световно равнище, през последните тридесет, а може би и повече години, преминават през период на криза. Приложните науки са водещите. Това, разбира се, засяга и филологическите дисциплини. Завършилите такива специалности имат малки шансове за развитие пряко в тази насока. Също така на Балканите възможностите за професионална реализация са доста поограничени, отколкото в други райони.

– Като човек с опит в сферата на образованието, какво ще посъветвате един млад човек, който завършва филологическа специалност?

– Най-важното е, когато следваме в университет, да разберем две неща, да разберем, че го правим по две причини. Първата и основна за мен е да започнем да мислим свободно и да облагородяваме духа си. Университетът дава всичко необходимо за това развитие. Същевременно ни дава и възможност за професионална реализация, това е моментът, върху който се съсредоточаваме. По-нататък животът ни показва, че сме следвали едно, но всъщност се занимаваме с нещо съвсем различно. Незави-

симо каква ще бъде посоката, която ще последваме в професионален план, сигурно е, че висшето образование в сферата на филологията, особено когато става въпрос за новогръцка или класическа филология, ще ни помогне в бъдещото ни развитие.

– Каква представа добихте за България от посещението си?

– Това, което ми прави впечатление, е, че и двата народа – българският и гръцкият, имат невероятни прилики, които действително установяваш, когато се разхождаш по улиците, и това ме радва много. Освен съседни, народите ни са и братски. Друго, което забелязах и коментирах със студентите, с които се запознахме, е че тук, в Пловдив, се усмихват много, както се усмихаме и ние, особено в Северна Гърция. Впечатли ме любовта към Гърция и гръцката култура, една голяма част от българите са посещавали Гърция или искат да го направят. Това ме кара да се замисля всъщност съществуват ли граници? Разделят ли се тези две страни, когато са толкова близо? Особено когато вървиш в градове като София и Пловдив и чуваш да се говори гръцки, така както се говори и в Гърция. Само положителни неща мога да спомена и съм искрена, когато казвам, че не съм забелязала нищо отрицателно. Разбира се, че всички имаме своите недостатъци, но България е една гостоприемна страна, която те кара да се чувстваш, все едно си у дома.

Интервю на Мария ГЮРОВА

Ден на Корея в Пловдивския университет

Светослав ЕНЧЕВ

На 5 април 2016 г. пред Ректората на Пловдивския университет се проведе Ден на корейската култура. Събитието беше организирано от организацията International YouthFellowship съвместно със Студентския съвет на ПУ. Студентите имаха възможността да се облекат с традиционно корейско облекло, да се научат как се прави оригами и да получат за спомен

своето име, изписано на оризова хартия чрез калиграфия.

Освен всичко това организаторите се бяха постарали да забавляват посетителите с интересни игри, както и да ги почерпят с традиционна за страната храна. Много от студентите попълниха анкета, която имаше за цел да проучи мнението им относно предстоящ доброволчески проект в гр. Майнц, Германия.

Развитие на академичния състав за 2015 година

АКАДЕМИЧНА ДЛЪЖНОСТ

ПРОФЕСОР

Иван Христов Чалъков – Философско-исторически факултет (ФИФ)

Ваньо Христов Консулов – Факултет по икономически и социални науки (ФИСН)

Елена Тодорова Николова – Филиал – Смолян

ДОЦЕНТ

Антоанета Лозева Дончева – ФИФ

Ася Георгиева Стоянова-Дойчева – Факултет по математика и информатика (ФМИ)

Светлана Николова Сарийска – Педагогически факултет

Юрий Павлов Янакиев – Педагогически факултет

Теодора Събева Филипова – Юридически факултет

Тонка Атанасова Василева – Биологически факултет

Петко Иванов Бозов – Биологически факултет

Петя Емилова Маринова – Химически факултет

Солея Запрянова Даньо – Химически факултет

Жан Стефанов Петров – Химически факултет

Мария Йорданова Ангелова-Ромова – Химически факултет

Георги Иванов Патронов – Химически факултет

Иван Христов Ранчев – Юридически факултет

Ярослава Димитрова Генова – Юридически факултет

Тодор Йорданов Радев – ФИФ

Иван Илиев Шотлеков – ФМИ

Тодорка Живкова Терзиева – ФМИ

Ивайло Пеев Старибратов – ФМИ (Филиал – Смолян)

Мариана Ангелова Ламбова – ФИСН (Филиал – Смолян)

ГЛАВЕН АСИСТЕНТ

Олга Тенчева Тенева – Химически факултет

Стоил Иванов Иванов – Физически факултет

Евелина Петрова Иванова-Варджийска – ФИФ

Здравко Трифонов Дечев – Филологически факултет

Весела Илиева Митковска – Биологически факултет

Иван Йорданов Стоянов – Биологически факултет

Майя Константинова Бошева – Педагогически факултет

Слав Иванов Чолаков – ФМИ

Милена Димова Петкова – ФМИ

Иван Златков Илиев – Биологически факултет

Кирила Трифонова Стойнова – Химически факултет

Мина Николова Ангелова – ФИСН

НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР НА НАУКИТЕ“

Мария Антонова Шнитер – ФИФ

Петко Димитров Проингов – ФМИ

ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“

Евелина Колева Грозданова – Филологически факултет

Ана Иванова Маринова – Филологически факултет

Станимир Петров Манолов – Химически факултет

Иван Златков Илиев – Биологически факултет

Антоанета Стефанова Джельова – Филологически факултет

Деяна Любомирова Георгиева – Химически факултет

Калина Василева Камарска – Химически факултет

Иванка Андреева Николова – ФМИ

Мина Михайлова Тодорова – Химически факултет

Сотир Иванов Сотиров – Физически факултет

Христо Илианов Лесев – ФМИ

Атанас Вълев Иванов – ФМИ

Яна Михайлова Христова – Биологически факултет

Харун Харун Бекир – Филологически факултет

Лилия Виткова Бабакова – Педагогически факултет

Десислава Василева Стоянкowa – Юридически факултет

Младен Цветанов Влашки – Филологически факултет

Мария Петрова Мицкова – Филологически факултет

Хилда Нишан Терлемезян – Педагогически факултет

Иван Йорданов Стоянов – Биологически факултет

Вилислав Иванов Радев – ФМИ

Лозанка Спиридонова Тренкова – ФМИ

Младен Маринов Найденов – Биологически факултет

Огнян Досев Койчев – Педагогически факултет

Мартин Веселинов Маргаритов – Педагогически факултет

Димитър Симеонов Топузов – Юридически факултет

Георги Веселинов Ганчев – Юридически факултет

Стела Георгиева Стоянова – Биологически факултет

Жана Юлиянова Петкова – Химически факултет

Нина Иванова Иванова – ФМИ

Катерина Лазар Аневска – ФМИ

Иван Атанасов Чолаков – Филологически факултет

Илия Цанков Солтиров – Филологически факултет

Димитър Вълков Ханев – Юридически факултет

Петър Стефанов Кривчев – Филологически факултет

Надежда Иванова Ангелова – ФМИ

Десислава Любомирова Димитрова – Филологически факултет

Мая Василева Стоева – ФМИ

Деян Стилиянов Деянов – ФИФ

Стефан Илиев Божков – ФМИ

Йордан Йорданов Епитропов – ФМИ

Васил Георгиев Василев – ФМИ

Теодора Стефчева Стефанова – ФМИ

Видка Василева Диварова – Химически факултет

Милена Богоева Стайкова – Химически факултет

Галина Ангелова Брусева – Филологически факултет

Мариана Пенева Чепишева – Педагогически факултет

Поздравления за всички колеги от Пловдивския университет, които направиха крачка напред в своето кариерно развитие! Пожелаваме им много здраве и нови успехи!

„Пловдивски университет“

Екологията – начин на мислене

За осма поредна година Студентският съвет и катедра „Екология и опазване на околната среда“ към Биологическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ организират Национална студентска научна конференция „Екологията – начин на мислене“. Целта на конференцията е да предостави възможност на студентите от цялата страна да развият своето екологично и биологично мислене и да представят научните си разработки. Конференцията акцентира върху различни области на екологията, опазването на природата и екологичното образование. Събитието ще се проведе

на 14.05.2016 г. в Биологическия факултет, благодарение на инициативността на студентите от факултета и на финансовата подкрепа на Студентския съвет.

Паралелно с конференцията ще се проведат 2 конкурса, отново на екологична тематика: фотоконкурсът „Екологията – начин на мислене и действие“ и конкурс за есе „Никои не е толкова мъдър, че да няма какво да научи от природата“. Освен тях за първа година се подготвя и екороботилница „Елиминирай и Контролирай Отпадъците“, която ще покаже възможностите на студентите да създадат нещо ново от употребени материали и отпадъци.

Конкурсите, обявени от Студентския съвет, отново предизвикаха интереса на студентите

За пореден път се провежда вече превърналите се в традиция два конкурса – фотографски и за написване на есе. Преди повече от една година новоизбраният тогава председател на Студентския съвет Светослав Енчев стартира своя мандат с идеята за редовно организиране на конкурси от подобен род. За пореден път студентите на ПУ се припознаха в тях. Награждаването се състоя на 29.03.2016 г. в зала „Компас“. Темата на фотоконкурса беше „Любовта е навсякъде – отвори очи“, като всички присъстващи имаха възможност да гласуват на място за снимката, която им е направила най-голямо впечатление. Безспорно 1-вото място беше за Сеид Мехмед, на

Картината на Анжелина Железова спечели първото място в конкурса на тема „Ректорат“

2-ро място бе избрана снимката на Деница Димова, а на 3-то място бе класирана снимката на Десислава Картелова, специалната награда във Facebook заслужи Петя Найдова.

Темата в конкурса за есе бе доста предизвикателна за студентите – „Любовта е пианство или пианство от любов“. Първото място зае Кристиян Лъсков, на 2-ро място се класи-

ра Мирослава Найденова, на 3-то място е Сибел Амишева.

За първи път стартира и нов конкурс – за рисуване на картина. Темата на първото издание бе „Ректорат“. Отново присъстващите в залата дадоха своя вот и избраха за най-добра творба тази на Анжелина Железова, последвана от Йордан Сандов и Петя Кацарова. Картините ще се поставят в рамка и ще бъдат подарени на ректорското ръководство. В момента върви и другият нов проект – видеоконкурс, чиято цел е студентите да интервюират свои колеги или те самите да изиграят пред камерата проблемите, които срещат в университета.

„Пловдивски университет“

Любовта е пианство или пианство от любов

Кристиян ЛЪСКОВ

Повярвайте ми, още от малки се учим на всичко. Потопяме пръстче в ракията на дядо или непохватно целуваме дразнещото другарче в детската градина.

Има една мисъл на певеца Том Уейтс, която много ми харесва: „Няма дявол, има само пиан Господ Бог“, а Бог е любов, както е казано в евангелието на Йоан.

Любовта е пианството на душата, но значи ли, че я следва безмилостно отрезвяване? Или може би някои от нас са твърде усърдни „пианци“ и се червят, и хълцукат от любов в края на дъгата... цял живот. А между-временно човечеството е жестоко махмурлия. И тук, както при всяко пианство, ще ни кажат „клин клин избива“ – потопи глава в бъчвата любов и забрави за любовта. О, покажете ми я тая пивница, искам и аз!

Е, не вярвате в пианството? Значи, не четете приказки. В „Хиляда и една нощ“ има една приказка за принц Камар аз-Заман, сина на цар Шахраман, който имал две съпруги горкият и бил пленен от безумна любов: „Бузите ѝ са румени като искрящо вино, устните ѝ – като корал и ахати. Слюнка-

та ѝ е сладка като вино...“, а „Камар аз-Заман думичка не проговарял, залък не хапвал, глътка вода не пийвал и слабее от любов...“. Намерил си е майстора, както се казва. Но не търсим ли всички именно това? Някой, в когото да се „удавим“. Някой, който да ни изпие, до дъно. Онази любов, след която не остава нито капка в чашата и сърцето.

Вярвам, че за тези, на които думата „любов“ им звучи твърде сладниково, ще предпочетат да използват кой да е друг синоним. Аз ще им кажа да я заменят с „пианство“ и пак „пианство“. И без това толкова и разбират от любов. Вярно, че когато говорим за нещо непознато, обичаме да го опростяваме и някак да го доближим до нас, но трябва ли всичко да прекарваме през ненаситните си хранопроводи? Явно това е нужно, защото хората сме твърде соматични същества и докато не вкусим нещо, не можем да си го представим. Въпреки всичко мисля, че любовта и пианството трябва да вървят заедно само като метафорична двойка и да не се правят гротескни опити за друго. Свидетели сме на болни и криворазбрани метафори, но блудството с любовта заплаш-

ва съществуването ни. И тук някои хора имат нуждата да им се каже, че любовта е пианство, но пианството не е любов! А пианство от любов звучи просто като тъжна равностметка и болезнено неудачие. Вярно, някои неща се преглъщат само с текила и лимон, някои и започват с тях, но не се залъгвайте: любовта освен всичко останало държи по-дълго от всяко пианство!

В друг случай сме жадни, а не пием, докато не се удавим. Големите трезвеници, които знаят или са чули твърде много и се страхуват да опитат. Без да целунеш чашата или човека срещу твоята чаша, няма пианство, няма и любов. Всичко и във всичко трябва да се търси баланс и хармония, а това е любовта.

Тя не изисква жертви. Не взима и не дава. Не изисква и двама души, за да продължи да диша под стъкления похлупак на самотното сърце. Истинската любов не се появява с птиците напролет и не си отива с топли дъждове през есента. Не я оценяваш с точното око на стар лихвар и няма нужда да я пазиш от крадци. Любовта е отрицание на всяка реалност, отрицание на нас самите. Истинската любов е просто nihilisticно

„пианство“. Но точно защото е лишена от всякакви задължения, условия, смисъл и потребност, тя е вечна. Преди и след нея няма граници. Пътува във времето и пространството като комета, чиято опашка съставляват всички онези души, познали я веднъж и уловили се една за друга. Така през звезди и светове, през страх и болка всяка душа се отделя на своя собствена планета, за да направи място на друга в потока от лутащи се души. И на всяка планета има по един Бог, а с пристигането на нови души на техните планети неговите имена се роят. Едни ще го наричат Иван, Николай, други – Елена или Мария. Истинската любов е вярата в безсмъртието на душата. Вярата, че там някъде, в края, те чакат твоята планета и твоят Бог.

Накрая ще се обърна към тези, които остават да си пиат сами, защото отсрещният е въздържател или просто не обича джин. Тогава изглежда безнадеждно, понеже барът е малък, а през деня е дори празен, но накрая винаги влиза някой, който сяда до нас. Тогава просто поръчай по бира и за двама ви, не се скъпи, защото пианството понякога тръгва и от най-леката бира, както впрочем любовта.

IN MEMORIAM

АЛЕКСАНДЪР ВЛАДИМИРОВИЧ БОНДАРКО (1930 – 2016)

На 29 март след тежко боледуване ни напусна големият руски езиковед, безспорният лидер на съвременната функционална Санктпетербургска школа **Александър Владимирович Бондарко**, старши научен сътрудник и ръководител на секция в Института по езикознание (Санкт Петербург) на Руската академия на науките (РАН), член-кореспондент на РАН, доктор на филологическите науки, професор в Санктпетербургския държавен университет. Той е възпитаник на Филологическия факултет (заедно с Източния факултет – един от най-значимите лингвистични центрове в света) на този университет, където завършва специалността „Славянска филология“ (чешки профил).

До самата си кончина А. В. Бондарко бе дългогодишен член (и признат от всички членове неформален лидер) на Комисията по граматически анализ към Международния комитет на славистите, в която имам честта да участвам (заедно с проф. д.ф.н. Руселина Ницолова представяме България) през последните петнадесетина години.

Що се отнася до научната му дейност, без да се спирам на подробности, ще отбележа, че неговият вариант на теорията за функционално-семантичните полета намери последователи във всички славянски и много неславянски страни, а изследванията в тази област дадоха и продължават да дават изключително положителни резултати. Ще припомним фундаменталните му трудове: **Русский глагол** (1967, съвм. с Л. В. Булантин), **К проблематике функционально-семантических категорий (Глагольный вид и „аспектуальность“ в русском языке)** (1967), **Система времен русского глагола** (1968), **О функционально-семантических категориях** (1969), **Вид и время русского глагола** (1971), **Грамматическая категория и контекст** (1971), **К теории поля в грамматике – залог и залоговость** (1972), **Категории и разряды славянской функциональной морфологии (морфологические категории и лексико-грамматические уровни)** (1973), **Понятийные категории и языковые семантические функции** (1974), **Прспект функциональной морфологии русского языка** (1975), **Теория морфологических категорий** (1976), **Грамматическое значение и смысл** (1978), **Принципы описания категориальных значений морфологических форм в современных славянских языках** (1978), **Principes de la description des valeurs catégorielles des formes morphologiques dans les langues slaves contemporaines** (1978), **Основы построения функциональной грамматики (на материале русского языка)** (1981), **Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии** (1983), **Проблемы и методы сопоставительного изучения грамматических категорий в славянских языках** (1983а), **Функциональная грамматика** (1984), **К теории функциональной грамматики** (1985), **О функциональных основаниях исследования грамматических систем современных славянских языков** (1988), **О значении видов русского глагола** (1990), **К вопросу о функциях в грамматике** (1992), **Предельность и глагольный вид (к проблематике славянской функциональной аспектологии)** (1993), **Проблемы грамматической семантики и русской аспектологии** (1996), **Идеи Р. О. Якобсона и проблемы грамматической семантики** (1998), **Основы функциональной грамматики: Языковая интерпретация идея времени** (1999), **Теория значения в системе функциональной грамматики (на материале русско-**

го языка) (2002), **Теория морфологических категорий и аспектологические исследования** (2005), **Категоризация в системе грамматики** (2011) и др.

Една от големите заслуги на А. В. Бондарко към лингвистиката (и в частност към русистиката) е организацията по подготовката и отпечатването на шесттомната **Теория функциональной грамматики: I. Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис** (Ленинград, 1987), **II. Темпоральность. Модальность** (Ленинград, 1990), **III. Персональность. Залоговость** (Санкт-Петербург, 1991), **IV. Субъектность. Объектность. Коммуникативная перспектива высказывания. Определенность/неопределенность** (Санкт-Петербург, 1992), **V. Качественность. Количественность** (Санкт-Петербург, 1996), **VI. Локативность. Бытийность.**

Посесивность. Обусловленность (Санкт-Петербург, 1996); на която той е отговорен редактор (редактори са още Т. В. Булигина, Н. А. Козинцева, Ю. С. Маслов, В. М. Павлов, О. Н. Селивьорстова, М. А. Шелякин; за последните два тома още М. Д. Воейкова и Ю. А. Пупин) и автор на големи части от изложението във всичките шест тома. Автори на отделни очерци са още М. А. Шелякин, В. С. Храковский, В. П. Недялков, Ю. С. Маслов, Т. Г. Акимова, Н. А. Козинцева, С. М. Полянски, Т. А. Отаина, Е. И. Беляева, Л. А. Бирилин, Е. Е. Корди, Г. Г. Силнички, С. Н. Цейтлин, Т. В. Булигина, Н. Б. Вахтин, А. П. Володин, В. Г. Гак, Е. Ш. Генюшене, И. Б. Долинина, А. Д. Шмельов, В. Гладков, В. П. Касевич, С. М. Кибардина, В. М. Павлов, Л. А. Прозорова, О. Н. Селивьорстова, И. Н. Смирнов, В. Я. Ямшанова, В. П. Берков, М. Гиро-Вебер, А. Н. Жукова, Д. М. Калашник, Ю. П. Князев, Д. И. Руденко, А.

Минск, 2013 г. След откриването на XV международен конгрес на славистите: проф. д.ф.н. Иван Куцаров, проф. д.ф.н. Малгожата Коритковска (Полша), проф. д.ф.н. Диана Иванова, проф. д.ф.н. Александър Владимирович Бондарко (Русия), проф. д.ф.н. Вера Маровска, доц. д-р Красимира Чакърова, проф. д-р Запрян Козлуджов, доц. д-р Жоржета Чолакова и проф. д.ф.н. Елена Иванова (Русия)

Е. Супрун, Д. И. Еделман, М. Д. Воейкова, В. Б. Евтюхин, Е. В. Рахилина, Е. А. Реферовска, К. Г. Чинчлей.

Смятайки се за негов „задочен ученик“ (осмелих се да се запозная лично с професора едва през 1983 г. в Киев), аз отблизо следях публикациите и изявите му (както съм отбелязал в един материал под печат, „залите, в които той четеше доклади или научни съобщения на конгреси и конференции, „се пукаха по шевовете“ от желящите да слушат и дискутират“) и се стараех да популяризирам трудовете му в българския специализиран периодичен печат (най-вече в сп. **Съпоставително езикознание** и в **Научните трудове на ПУ**): рецензии за Бондарко 1978, 1983, 1984, 1985 (вж. по-горе трудовете); рецензии за първите два тома на **Теория функциональной грамматики** (1988 и 1990); устно изказване за Бондарко, 1983-та, отпечатано в Киев през 1986 г.; множество аналитични и полемични материали, напр. **Към въпроса за функционално-семантичните категории и взаимодействието помежду им** (1979), **Теорията за функционално-семантичните категории като основа за синхронно описание на българския език** (1980), **За броя, структурата и класификацията на функционално-семантичните категории в съвременния български език** (1982), **Теоретичните изследвания на А. В. Бондарко и преподаването на морфология на съвременния български език във ВУЗ** (1983), **Морфологоцентричният вариант на функционалната граматика – предимства и недостатъци** (1986), **Функционалната граматика и обучението по български език във ВУЗ** (1988), **Към въпроса за функционално-семантичните полета** (под печат).

Млади лингвисти четат поезия

Анастасия КЕХАЙОВА

Поетична вечер, организирана от Лингвистичен клуб „Проф. Борис Симеонов“, се проведе на 23 март в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. На този празник на думите младите филолози заедно с ръководителя си, доц. д-р Красимира Чакърова, както и гостите на събитието се насладиха на любимите си стихове и прозаични откъси под звуците на класическа музика, със специалния акомпанимент на закъснелия мартенски дъждец. Прозвучаха познати на всички редове от световни класици, като Пърси Биш Шели и Антоан дьо

Сент-Екзюпери, както и творби от редица български автори: Пенчо Славейков, Пейо Яворов, Димчо Дебелянов, Дамян Дамянов, Борис Христов, Станка Пенчева, Петя Дубарова, Добромир Тонев, Красимир Обретенов и др. Свои творчески откровения споделиха Цанка Спасова, Анастасия Кехайова и Иван Курдов, чието авторско стихотворение „The Last Song of the Nobel Crow“ беше на английски език. Една от изненадите се оказа семейното участие на Татяна и Антон Ковачеви заедно с двете им дъщерички – 10-годишната Ани и 5-годишната Мая. Всяко от талантивите деца с огромно желание ни представи по нещо

любимо, като малката Ани Ковачева блесна с авторско стихотворение за България.

Единственият нефилолог в Клуба Веско Милев представи известното четиристишие на Владислав М. Илич-Свитич, създадено специално за целите на езиковата реконструкция (бил е направен опит то да бъде преведено на ностратически език – хипотетичен език, говорен преди най-малко 8000 години, от който са произлезли повечето езици в Западна и Северна Евразия). Оригинален на стихотворението е на руски и английски – освен на тези два езика ние го предлагаме на читателите и в превод на български език.

Короната на вечерта беше изпълнението на „Нарциси“ („Daffodils“) от Уилям Уърдсуорт, представено по строфи в оригинал и в превод на български език съответно от гл. ас. д-р Росица Декова и от специалния ни гост ас. Ивана Петкова, която очарова всички присъстващи и с артистичната си и спираща дъха декламация на стихотворението „Две хубави очи“ от Пейо Яворов.

Поетичната вечер се превърна в своеобразен подарък, който членовете на клуба си поднесоха без специален повод. Трайно и вдъхновяващо докосване до магията на словесното изкуство.

Езикът е брод през реката на времето – води ни към света на предците. Но не ще помогне да премине томува, който от дълбоки води се страхува.

Язык – это брод через реку времени, он ведёт нас к жилищю умерших; но туда не сможет дойти тот, кто боится глубокой воды.

Language is a ford through the river of time, it leads us to the dwelling of those gone before; but he cannot arrive there, who fears deep water.

➔ От стр. 24

Плод на прилагането на неговото учение върху съвременния български език бе и монографията ми **Очерк по функционално-семантична граматика на българския език**, която претърпя две издания (Пловдив, 1985, 1989) и която днес се оказва може би най-често цитираното мое съчинение в чужбина.

През 1997 г. в продължение на един месец проф. А. В. Бондарко бе гост на филолозите от Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“, където изнесе цикъл от лекции, проведе много срещи с преподаватели и студенти, участва в публични защити на дисертации (в Специализирания научен съвет по езикознание при ВАК). Незаличими ще останат спомените от тези контакти.

Последната ни среща бе на XV международен конгрес на славистите в Минск през август 2013 г. (вж. снимката).

Смъртта на А. В. Бондарко предизвика огромна скръб сред всички, които го познаваха пряко или задочно чрез трудовете му. Ще цитирам само няколко съболезнования, които си разменихме с колегите от Международната комисия по граматически анализ:

Ю. Д. Апресян и М. Я. Головинска (Русия): „Кончина Александра Владимировича Бондарко – большая утрата для нашей лингвистики и личная утрата для его коллег и товарищей по общему делу. С его именем связана целая эпоха в развитии славистики, особенно в области грамматики и аспектологии. Его научное наследие огромно и его работам суждена долгая жизнь“;

И. Богуславски (Русия): „С Александром Владимировичем ушла целая эпоха... Пусть земля ему будет пухом“;

Б. Вимер (Германия): „Я хочу присоединиться к словам московских коллег. Я помню Александра Владимировича с конца 1980-х годов, когда я стал приезжать в Ленинград/Петербург. Я помню его скептицизм по отношению к заграничному студенту, которого, при всей строгости, однако встречал доброжелательно. Его научное наследие невозможно обойти и не исключено, что именно мысли, которые он разрабатывал в свои более молодые годы, „оживут“ в ближайшем будущем“;

Я. Паневова (Чехия): „Aleksandr Vladimirovič byl velkým přítelem české lingvistiky (i českých lingvistů). Vždy věrně citoval klasické práce Pražského lingvistického kroužku. Nezapomeneme na to, stejně jako nezapomeneme na jeho věrnost naší komisi“;

Л. Кралчак (Словакия): „Alexandr Vladimirovič Bondarko bol veľkou osobnosťou nielen ruskej lingvistiky. Jeho jazykovedné dielo zamerané na otázky gramatiky zostáva i dnes a naisto bude naďalej inšpiratívne pre jeho nasledovníkov. Česť jehopamiatke“;

М. Гроховски (Полша): „Nie tylko przejdzie do historii naszej

Komisji gramatycznej, prof. Bondarko był jednym z tych uczonych, którzy tworzyli historię Komisji Niech odpoczywa w pokoju!“;

А. Барентсен (Холандия): „Он действительно был прекрасным коллегой. Конечно, работы Александра Владимировича о грамматике для меня были очень важны, особенно из-за тщательности трактовки языкового материала. Напомню, что он был одним из самых первых, кто занимался сравнительной аспектологией, в своей работе о настоящем историческом в славянских языках. Сейчас трудно представить, как можно было сделать такую работу в период, в который не существовали электронные корпуса. Светлая ему память!“;

В. Фридман (САЩ): „Бог да го прости. Да му е вечна слава. Той беше многу голем научник и многу мил човек“;

Р. Беначио (Италия): „Я лично познакомилась с Александром Владимировичем в 1994 г. в Софии на конференции, посвященной Ивану Лекову. Прекрасно помню, что он тогда предложил мне стать членом Грамматической комиссии. Я застенялась и никаких действий не предприняла, но его предложение было для меня очень лестным: мне, конечно, было очень приятно! Членом Комиссии я стала много лет потом. Это, видимо, была судьба! И одна из самых лучших вещей (среди многих других), связанных с участием в Комиссии, была возможность снова с ним лично общаться. Действительно его кончина это огромная потеря, зато и наследие огромное. Вечная ему память!“

Д. Вайс (Германия): „Дорогие коллеги, даже для тех западных русистов, для которых центром притяжения была скорее Москва чем Ленинград/Санкт-Петербург и которые не занимались преимущественно глагольными категориями, Александр Владимирович был Полярной звездой северной аспектологии – и не только! Всегда приятно вспоминаю наши встречи на разных конференциях, его доброжелательность и его милые слова, адресованные более молодому коллеге. Requiescat in pace!“;

Любомир Попович (Сърбия): „Veoma tužna vest. Prof. Bondarko je bio jedan od stubova naše komisije. Moje iskreno saučešće njegovoj porodici“;

Людмила Попович (Сърбия): „Скорбим. Непоправимая утрата. Вечная память великому ученому, прекрасному Человеку!“;

А. Желе (Словения): „Naj ročiva v miru in naj mu bi lahka zemlja, ročaščena sem, da sem ga poznala“;

Р. Ницолова (България): „С большим прискорбием прочитала печальную новость о смерти большого ученого и прекрасного, доброго человека проф. А. В. Бондарко, труды которого создали эпоху в славистике. Вечная и светлая ему память!“

Дълбок поклон пред паметта и делото на забележителния учен, организатор, учител и Човек Александър Владимирович Бондарко.

Проф. д.ф.н. Иван КУЦАРОВ

Проектът „Живописна България.“

Хвъркати мисли и впечатления от една необикновена международна конференция

За първи път участвам в „пътуваща“ конференция и бях изключително впечатлена от интересния формат на това събитие. Научните заседания се преплитаха с туристически и културни маршрути, разходки в непознати български градове, обеда и вечери, срещи с интересни хора и задушежни разговори с колеги и с преподаватели.

Но да се върна към началото. ...Въпреки че в този ден камери и журналисти постоянно нарушаваха дисциплината и отвлечаха вниманието с трескавата си работа, с представените материали по проекта и особено с архивните кадри от стара София върнахме присъстващите почти век назад – в София от началото на 20. век, когато културният и литературният живот се случват в литературните кафенета, ресторанти, сладкарници, бистра, локали и хотели.

Запомних този ден и с интервюто си пред телевизионни журналисти, които ме разпитваха за работата ми в проекта, за обучението ми в Киевския университет като филолог българист, за български автори и текстове и за впечатленията ми от България. Атмосферата беше много приповдигната и творческа, изпитвах чувство на гордост и значимост с избора си на българистиката като специалност, а може би и на съдба.

Габрово... Ние имахме чудесна възможност да посетим този митичен град, за който бяхме чели много и слушали различни разкази. Неслучайно на една от най-важните сгради в Габрово – Дома на хумора и сатирата, построен по времето на социализма, е изписан афоризмът: „Светът е оцялял, защото се е смял“. Силно ме впечатлиха скулптурите пред Дома на хумора и най-вече фигурата на вечния търсач на истината Дон Кихот, размахал копие пред невъзмутимото спокойствие на габровеца – здраво стъпил на земята и лишен от

Татяна ВОЛОДАРСКА

Киевски национален университет „Тарас Шевченко“

Калиакра очарова всички участници

илизиите на вечния идалго. Особена наслада за мен беше „завръщането“ в любимия ми Търновград. Познавах и обичах този град от предишните си пътувания из България и когато отново се озовах в центъра му, сякаш за първи път изпитвах магията от необикновената му архитектура. Организаторите на екскурзията ни бяха подготвили много приятна изненада с настаняването ни в чудесния комплекс „Болярите“ – в живописна местност извън града, но затова пък близо до един от най-старите манастири в района – Килифаревския манастир. Третата работна сесия се проведе на зелената морава в дворчето на манастира и очарова всичките участници с находката на организаторите да се представи проектът на българистите от Страсбургския университет, посветен на „Под манастирската лоза“ на Елин Пелин, под настоящата лозница на Килифаревския манастир. Мекото следобедно слънце, тихото ромолене на близката рекичка и интересният анализ, направен от екипа на доц. Елена Гетова, представяща проекта, ми се сториха необикновено ярки и запомнящи се, а границата между реалност и литература сякаш се беше размила.

В сърцето на Добруджа, в град Добрич, се състояха последните заседания и официалното закриване на конферен-

цията. Особено впечатление тук ми направи Огледалната зала „Нели Божкова“, в която протичаха заседанията. Екипът от Санктпетербургския университет представи женските образи в текстовете на Йордан Йовков, а както знаем, именно тук, в Добрич, писателят е живял и писал. Магичната Добруджа и необикновените Йовкови героини се сляха в метафоричния разказ за земята жена, мистична, загадъчна, женствена и вечна. Като част от Йовковите маршрути посетихме къщата музей „Йордан Йовков“. Отдавна мечтаех да попадна именно тук, в светая светих на Йовковия свят, в чудесно подредената експозиция за писателя. Преди две години писах дипломна бакалавърска работа върху Йовковия цикъл разкази „Старопланински легенди“ и по този повод четох много за родното място на писателя, за с. Жеравна и за Бакаджиците, за фолклорните легенди и предания, за имената на персонажите, за реалното и фантазното в този необикновен Йовков сборник. На последното заседание от конференцията бяха представени и перспективните проекти на Варшавския университет, които за мен покриха напълно представата за литературно-туристически маршрут с чудесното си графично оформление и структурирането на литературните теми и географски-

те обекти. Чудесна екскурзия по Българското Черноморие затвори кръга на нашето незабравимо пътешествие. А цели папки със снимки запечатаха незабравими моменти от тази необикновена, почти приказна конференция.

Официалното приключване на научния форум стана в Тържествената зала на Президентството на Република България... За пореден път изпитах вълнение и чувство за избраничество от факта, че се намирам в залата на Президентството, че съм част от един чудесен екип, който работи упорито цяла седмица и получи висока оценка за своята работа от толкова престижно политическо място. Топлият и сърдечен глас на г-жа Попова и досега звучи в ушите ми с думите ѝ да превърнем свящото дело на българистиката от кауза и професия в съдба и мисия, където и да се намираме по света... Искам да благодаря на всички организатори за тази прекрасна възможност да участвам в една необикновена и незабравима конференция, да пътешествам с колегите – участници във форума, из Страната на розите, да се потопя в литературно-историческото, културното и природното богатство на българския народ, да преживея толкова вълнуващи и необикновени неща. Тази конференция ми даде възможност да разширя своите професионални контакти и да се запозная с известни учени, специалисти българисти и със студенти българисти от цял свят. „Живописна България“ е запознанство и общуване на студенти от различни държави, но с общи интереси и цели, които са обединени от любовта си към прекрасната страна България и от желанието си да свържат живота си с хубавия български език. „Живописна България“ е своеобразна крачка по пътя към развитието на академичната българистика по света.

Български литературни маршрути“

Едно събъждане в избора

Докт. Мария ПАНОВА

Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“

Сред всекидневно роящите се възможности за избор, пред които се изправяме, може би най-осезаемо нуждаещият се от постоянно препотвърждаване е този за сферата и средата на бъдещите професионални занимания. А убедеността в правотата на избора никога не се измерва само и единствено от комфорта на влизането в еднообразните и циклично повтарящи се дейности. Удоволствението, оказва се, се предхожда от непрекъснатата необходимост от провокация и естествена мотивация. Подобен стимул за творческо и емоционално лично израстване беше Международната пътуваща

конференция „Живописна България“. Този проект сякаш се реализира като всепроникващо знание вдъхновение – за себе си, за другите, за изкуството и за България. В рамките на няколко дни групата ни от изкушени от литературата и българското, събираща в едно участници от Австрия, Полша, Гърция, Русия, Украйна и България, измина един особен път. През събъждането на един маршрут от София през Пловдив и Велико Търново до Добрич, през трескавата подготовка и споделяне на идеи, особено в моментите на пътуване към следващата точка

на картата и поредната работна сесия се случи сливането между формалното и неформалното, усети се истинското значение на това да работиш в екип, на живата комуникация, на „чувстването“ на собствените и чуждите интереси. Така и самите сесии придобиха друг смисъл, отвъд обикновеното представяне. Динамиката на случващото се категорично измести разбирането за работата над литературния текст като самотно занимание, за конференцията – просто като обмяна на информация и дискутиране по определени въпроси. Всеки нов ден

предлагаше атмосферата на ново място, духа на нов поглед към подготвените литературни маршрути на България, на нов опит и идеи, често спонтанно провокирани и в работата, и в малкото останало свободно време за очарованието на самите градове, които успяхме да посетим. Всеки нов ден беше нов стимул, ново знание и ново вдъхновение, носещо убедеността в правилния избор и в съпреживяването на удоволствието от свършеното.

И дано финалът на проекта е само повод за благодарност и желание за бъдни срещи и познания, за бъдни така силно мотивиращи инициативи!

Пътна бележка от срещата по проекта „Живописна България“

Роберт РУБАЙ – студент във II курс, българистика във Варшавския университет

През септември 2015 г. бяхме в България на конференция по проекта „Живописна България“. Там представихме нашите литературни работи, които бяха създадени от студенти в първи и трети курс българистика във Варшавския университет: Роберт Рубай, Анджелика Серек, Анджелика Кошиерадзка, Доминика Янковска, Патриция Мачканова и Зузана Ростек. Виктория Глеголска направи хубава презентация. Цялата група се ръководеше от д-р Силвия Шедлецка и Йорданка Илиева-Цъган, а наш литературен експерт беше Ханна Карпинска. Подготовката на проекта беше няколко месеца. Казваше се „Многолика България – мост между Изтока и Запада“.

Когато пристигнахме с Анджелика на гарата в София, ние си помислихме: „Ах, България, вече сме тук“, и тръгнахме към хотела, в който беше първата нощувка.

Следващият ден – 13 септември, беше първият официален ден от конференцията. Сутринта тръгнахме към сградата на Българската академия на науките за откриването на конферен-

цията. Влязохме вътре и седнахме на голяма маса в прекрасна зала заедно с всички участници. Бяхме все така възхитени и заинтригувани от събитието. Дойдоха и журналисти, имаше камери... Изведнъж чух въпроса откъде съм и в кой университет следвам. Казах, че съм от Полша, и журналистката ме помоли да дам малко интервю. Бях много притеснен, другите участници бяха учили български по-дълго от нас, но накрая не се получи лошо. След всяка лекция по време на конференцията разпитвахме и говорехме за главните идеи на проекта, за неговата цел и задавахме въпроси, свързани с подробности. В Пловдив говорихме главно за музиката и културата на България и как тази тема намира отражение в литературата. След работната сесия се разхождахме с доц. Владимир Янев – литературовед от Пловдивския университет. Той ни показа Пловдив от културно-литературна гледна точка, беше интересно, приятно, но и полезно за нас. Сутринта се качихме в автобуса и тръгнахме

към Килифаревския манастир, със спирка в Габрово и Шипка. По пътя доцент Янев разказваше за местата, през които минавахме.

...Втори ден, в Добрич, сега е наш ред! След презентацията, направена от г-жа Йорданка Илиева-Цъган, Анджелика Серек заедно с г-жа Ханна Карпинска представиха първата част на нашия литературен път. Оказа се, че всички бяха възхитени от частта за Дора Габе, а по-точно от презентацията, която носи заглавието „Символизъм в Полша и България. Лични и литературни контакти между Дора Габе и Ян Каспрович“, за която Анджелика Кошиерадзка получи награда от кмета на град Добрич. След това аз говорих за мултикултурния Пловдив в литературата през XIX и XX век. Всички участници получиха книги награди. Следобед тръгнахме към морето, накрая малка почивка, но непрекъснато съчетавана с култура. Разгледахме тракийските гробници в Камен бряг, нос Калиакра, ботаническата градина в Балчик и след това

се върнахме в Добрич. Имаше пред себе си още една спирка...

София. Среща с вицепрезидента на Република България, където представих своя собствен превод на едно стихотворение на Иван Вазов за Баташкото клане, а след това разгледахме президентството. Това беше последната „спирка“ от конференцията по проекта.

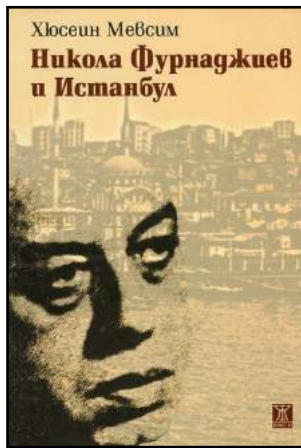
За нас писаха различни вестници в България, имаше и предавания по телевизията, а това още не беше края на проекта. Продължаваме и добавяме нови неща, а всичко ще бъде завършено и събрано в голяма публикация за литературна България... Според мен проектът е много интересен. На срещата споделихме интересни информации. Цялата конференция беше много добре подготвена. Запознахме се с българисти от цяла Европа, студенти и преподаватели. Имаше контакти и със сигурност мога да кажа, че постигнахме пълен успех и този проект е начин за откриване на нови интересни неща за литературата, по който можем да покажем всичко от различни, международни гледни точки.

Пловдивската премиера на „Никола Фурнаджиев и Истанбул“

На 9 март 2016 г. в 10-а аудитория на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ се проведе среща с проф. д-р Хюсеин Мевсим, на която бе представена и книгата му „Никола Фурнаджиев и Истанбул“, публикувана от издателство „Жанет 45“. Изключително интересно изследване за живота на един от най-големите български поети – Никола Фурнаджиев, в Истанбул, поредният литературно-исторически труд на проф. Хюсеин Мевсим, бе анализирано от доц. д-р Владимир Янев.

На следващия ден книгата бе представена от проф. Милена Кирова в столичната галерия Credo Bonum.

„Пловдивски университет“

Професия преводач: митове и легенди

Мария ГЮРОВА

Митове, легенди и много полезна информация от „кухнята“ на преводаческата професия научиха дошлите на семинара „Професия преводач: митове и легенди“, организиран от „Обединени млади граждани“. Мисия на сдружението е да помага на млади хора, фокусирайки се върху тяхното лично и професионално развитие.

Събитието се проведе на 23.02.2016 г. в зала „Компас“, която се оказа тясна за многото бъдещи преводачи, събрали се, за да получат съвети и вдъхновение от вече утвърдени в занаята колеги.

За въвеждането в професията се погрижи Татяна Начкова, управител на преводаческата агенция „Арто“. В презентацията си тя запозна студентите с различните аспекти на професията и даде ценни насоки за стартиране на преводаческа кариера.

Следващият увлекателен лектор – Еделина Кирчева, разкри „тайните“ на „кабинковия“ превод – предизвикателство за младите преводачи и същевременно добре заплатено поле за изява.

Следващата тема в семинара – „Специализираният превод“, представи Ралица Кунчева – преводач и преподавател в Пловдивския университет. От нея студентите научиха много за инструментариума на преводача и основните качества, които той трябва да притежава.

В необятния свят на художествения превод ни въведе преводачът и редактор Калин Ненов. Той представи изкусната страна на превода, както и някои аспекти от работата на преводача на свободна практика. Организаторите бяха отделили и време за нетуъркинг с участието на лекторите от семинара, с което и приключи събитието.

Мисля си, че най-добре се описва история, в която лично не си участвал. Да вземем например Омир...

– Да, но това важи предимно за любовната история – може би с основание би ме поправил воайорът.

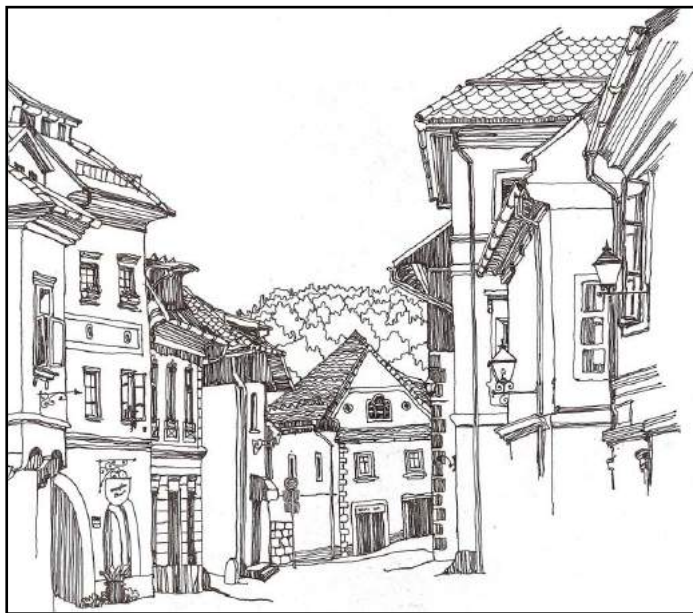
– Съгласен съм донякъде. Обаче оттук също идват на моето, защото пак излиза, че Омир е най-съвършеният воайор на историята: макар и предпологаемо сяп, но със сигурност не и глух, пък отгоре на всичко и с възхитително въображение. Но аз се отплеснах. Всъщност исках да кажа нещо друго – за митологията на ежедневието. Ако си отваряте очите (ушите), не е възможно да пропуснете мито-битологията или бито-митологията (зависи през кой прозорец наблюдавате). Ето ви един опит за воайорски сценарий на микропопая. Това е една малка „одисея“ и „илиада“, в която се казва всичко за войната и мира; за обичта и омразата; за общуването и самотата; за пътешествията и отшелничеството; за фатализма и свободната воля; за ползата и вредата от алкохолизма и пр., и пр. И така.

•••

Вече изобщо не обичам да излизам. Ако можех да изби-

Обич

Разказ от Николай НЕЙЧЕВ

рам, бих предпочел с месеци да стоя къщи, закътан на диванчето, и да си чета, мислено да си витая или просто кротко да си пия. Чиста епикурейска идлия. Но понякога все пак се налага да отскачам и на работа (не е важно да обяснявам каква).

Обичам да пуша на прозореца и виждам ето вече тридесет години как моят стар съсед излиза да се разхожда. Губи се по цели дни и се прибира при вечер. Макар и поизгърбен и приближаващ осемдесетте, той с аскетична упоритост не пропуска нито ден, като явно се отна-

ся с дълбоко презрение към всякакви климатични обстоятелства. При редките ни срещи в асансьора или пред входа на блока винаги ми казва как на младини обикалял всичките планини на страната, а сега методично обхождал улиците, парковете и хълмовете на нашия град, та чак вече взел да се повтаря. Някакъв привърженик на перипатетичната школа, мислех си, но явно следваше задочно, защото винаги беше сам. За разлика от него, май че жена му принадлежеше към друго философско направление, тъй като почти не я виждах да излиза. Тя напускаше жилището им само колкото да изхвърли боклука и да поседи за малко пред входа.

Един ден научих, че както си седяла, така и починала.

От известно време смътно усещам – нещо липсва в пейзажа отвън. Най-сетне осъзнавам какво е: разхождащият се съсед. Естествено го отдадох на тъгата му по загубата...

Веднъж случайно се засякохме в асансьора (хвърляше боклука). Спомена, че най-много от всичко обичал да си седи къщи.

Денят на антропологията, проведен в ПУ, включваше богата палитра от дейности

Денят на антропологията, организиран от катедра „Етнология“ на Философско-историческия факултет и Асоциацията за култура, етнология и антропология „Медиатор“, бе отбелязан на 22 февруари 2016 г. в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

Денят събра студенти, преподаватели и приятели, които активно се включиха в различните дейности и обърнаха внимание на теми, свързани с работата на антрополога. В „Театър на различията“ участниците измислиха кратки сценки, свързани с теми за

Участници в една от инициативите, включени в програмата за Деня на антропологията

стереотипите и предразсъдъците.

„Другото четене“ постави пред доброволци трудната задача да пресъздадат, асоциират и пишат движения. По този начин бе обърнато внимание на културата като текст и като перформативен феномен.

Последен акцент в Деня на антропологията беше работилницата „Игра на тонове“, в която участниците визуализираха своите аргументи в дискусии по различни теми, свързани с антропологията.

„Пловдивски университет“

Пловдивският университет и Българското неделно училище в Атина сключиха договор за сътрудничество

Договор за съвместна дейност бе сключен между Философско-историческия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ и Българското неделно училище „Св. св. Кирил и Методий“ в Атина, Гърция. Вече е факт и първата съвместна инициатива на двете институции – международният литературен конкурс на тема „С България в сърцето“.

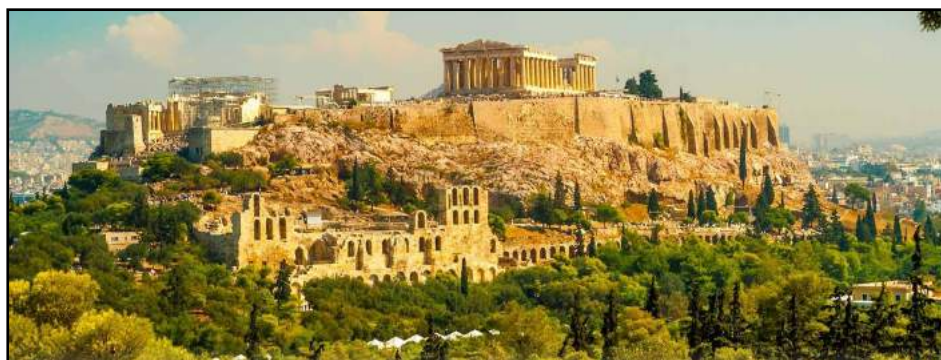
Конкурсът е за деца и юноши на възраст от 10 до 18 години. Всеки участник има право да представи до 2 литературни творби, специално създадени за конкурса. Няма жанрови и видови ограничения – всеки участник може да напише върху посочената тема есе, разказ, съчинение, приказка или стихотворение.

Участниците ще бъдат разделени в две възрастови групи, като ще бъдат излъчени победители във всяка от тях. Първа група са учениците от 5-и до 8-и клас, а втора –

от 9-и до 12-и. Темата на конкурса е „С България в сърцето“, като към основната тема се представя и втора тема за всяка възрастова група. За първата група тя е „Приказна България“, а за втората – „България – сърце и дух“.

Творбите ще бъдат оценени от експертно жури с председател Тильо Тилев – поет и редактор на вестник „Пловдивски университет“, и членове: Пенка Хайдарлиева – преподавател по български език и литература в БНУ „Преп. Паисий Хилендарски“, и Мими Ничева – преподавател по български език и история в БНУ „Св. св. Кирил и Методий“.

Резултатите ще бъдат обявени на 22 май – деня на тържественото отбелязване на празника на славянската писменост в Атина. За призьорите на първите три места във всяка възрастова група са предвидени грамоти и материални награди.

XVIII национална научна конференция в Пловдив

Филологическият факултет на Пловдивския университет, Лингвистичният клуб „Проф. Борис Симеонов“ и Съюзът на учените – Пловдив, Ви канят за участие в **Осемнадесетата национална научна конференция за студенти и докторанти „СЛОВО И ПАМЕТ“**.

Конференцията ще се проведе на **12 и 13 май 2016 г.** в гр. Пловдив (**Дом на учените**, ул. „Митрополит Паисий“ № 6). Заседанията ще се организират в две основни секции – по **езикознание** и по **литературознание** (за бакалаври, магистри и докторанти). Текстове на докторантите, както и всички отличени доклади ще бъдат публикувани в сборник.

Обемът на представените научни разработки не трябва да надвишава **10 стандартни машинописни страници**, а времето за устно резюме – **15 минути**. Няма изисквания за избора на тема. Срокът за подаване на заявките е **5 май 2016 г.**

Заявките и за двете секции изпращайте на e-mail: konferentsiya_plovdiv@abv.bg

Магията на четиристишието:

„Странна птица е душата“ от Владимир Кршиванек

Росина КОКУДЕВА

„Когато един поет знае как трябва да се пише, значи той е лош поет“ – казва Владимир Кршиванек на представянето на поетичната си книга „Странна птица е душата“ в Пловдив. Авторът е сред съвременните чешки поети, сравнително познати на българската публика с няколкото си издадени в превод книги. Поетът не си служи с дефиниции за това що е поезия, тъй като смята, че ролята на поета е да върне думата към нейния изконен смисъл. Думите определено са намерили своето точно предназначение в двуезичното издание, което има своето място във всяка библиотека. Стихосбирката, издадена от Университетското издателство „Паисий Хилендарски“ и съдържаща общо 186 четиристишия, е впечатляваща не само с обема си. Освен стиховете книгата съдържа послеслов, който представя отношението на писателя към поезията от позицията на специалиста литературовед. Прецизното отношение към стиха е факт, който не е случаен, като се има предвид, че авторът е професор по литература с внушителна академична кариера. Преводач на книгата на български е Жоржета Чолакова, която с вдъхновяващата си работа и

с творческия си усет се превръща в истински съавтор на текстовете.

Книгата „Странна птица е душата“ / „Duše je divný pták“ всъщност обединява две стихосбирки на Владимир Кршиванек – „Тестаменти“ („Testamenty“) и „Adieu Paris“. Интересен сам по себе си е фактът, че първата книга с четиристишия на писателя – „Тестаменти“ (1999), парадоксално излиза за първи път на български две години преди да се появи в Чехия – отново в превод на Жоржета Чолакова. Кршиванек сам признава вдъхновяващото влияние на един друг голям чешки поет – Ян Скацел, по отношение на четиристишното изразяване. Ранното увлечение на писателя по авангардизма, което личи в „Тестаменти“, се проявява и на чисто езиково равнище – в липсата на всякакви препинателни знаци. Стиховете от „Тестаменти“ са носители на емоционални състояния и преживявания, които свободно преливат едно в друго – отсъствието на пунктуация допълва усещането за лекота на стиха, зад която обаче се чувства тежестта на меланхолията като светоглед.

„Adieu Paris“ е последната стихосбирка на писателя (2013) и в нея отново водеща форма е четиристишната миниатюра.

Разликата тук обаче, както споделя и самият автор, е наличието на пунктуация, която има функцията на семантичен код. Докато различните импресии, образи и пейзажи в „Тестаменти“ не са подчинени на някакво обединяващо звено, а са по-скоро поетичен сбор от меланхолични състояния и лирически изповеди, в „Adieu Paris“ отделните миниатюри са обединени от топоса „Париж“. Именно той се оказва водещ за медитативната разходка, на която авторът повежда читателя в търсене на изгубената любов. Атмосферата на френската столица се долавя не само в множеството реалии, които я специфицират, но и в онава сладостно усещане за безнадеждност, витаещо в поетическото пространство, обитавано от автора. Любовта към Париж сякаш доминира над любовта към любимата, защото само тя се оказва непреходна и вечна. Женското присъствие е видимо и в „Тестаменти“, но по-осезаемо е сякаш в „Adieu Paris“, където Париж се оказва мяра за любов. Многозначността в поезията на Кршиванек се усеща на много нива, като меланхоличното чувство не е непременно резултат от песимистична нагласа. Напротив. В разбирането за повторемостта на нещата, в

улегналите с времето истини, в опроверганата вяра на човек, че може да запази невинността си, се съдържа всъщност трезва преценка за закономерността на всичко случващо се. Отличителна черта на поезията на Кршиванек е нейната извънпоставеност спрямо обществени и историческите процеси. Авторът се дистанцира от всякакъв вид морализаторство и не се ангажира с отстояването на идеологически каузи. Това е и една от причините за усещането за свобода в изразяването на личното (съ)преживяване.

Поетичната книга „Странна птица е душата“ е много успешен опит деликатно да се разкрие човешката душа и да се оголи нейната болезнена чувствителност – без да търси готови отговори и без да внушава житейски нагласи. Интимността на тази поезия се поражда от нейната честност и откритост, от способността ѝ да превръща емоцията в изкуство, което докосва душата. „Странна птица е душата“ – с болката излита – изрича поетът сякаш мимоходом, но в този метафоричен полет на душата се съдържа дълбока осъзнатост за мисията и ролята на творещия човек, за страданието, което „въздига“ и ражда голямата поезия.

Писателят Васил Сотиров гостува в Пловдивския университет на студенти от Филологическия факултет. Той бе представен пред аудиторията от доц. д-р Владимир Янев, който говори за разнообразното му творчество.

Васил Сотиров е роден на 31 май 1947 г. в София в семейството на художници. Завършва Френската езикова гимназия. Следва българска филология в СУ „Св. Климент Охридски“. Рабо-

Стихотворения от Васил Сотиров

Студията за анимационни филми „Бояна“, в. „Пардон“, в. „Дума“, в. „Република“.

Автор е на книги с разкази, стихотворения, пиеси, сценарии за филми и забавни програми. Превежда от френски. Носител е на множество награди – национални и международни.

ДУШАТА НА КОМПАНИЯТА

Когато ненадейно, мили Боже,
по дяволите всичко пак отива,
душата на компанията може
да се изгаври с тая крива нива.
Разкошен лаф. Ухилена гримаса.
И става празникът почти безкраен.
Какво ѝ трябва днес на нашта маса?
Душата на компанията знае.
Душата на компанията плаща
и общата ни сметка най-накрая.
Отива си. Дали тук някой схваща,
че всъщност май прощален е гуляят...
Посърнали сме като пред молитва.
Обаче няма място за тревога.
Душата на компанията литва –
компания ще прави тя на Бога.

МЕЛОДИЯ ЗА КЛАРИНЕТ

Смъртта ли? На живота е поанта.
Животът вади те от джоба.
От подлеза излиза музикантът
да ти посвири тихичко на гроба.

За сетно стреля кларинетът
пред черноземната мишена:
отива си от нас поетът –
на халос хаосна Вселена...

О, нека тази пръст да бъде лека,
тъй както лека бе ръката,
с която някога човекът
ни бъркаше в душата!

НОВА ГОДИНА

И прелистил празничната страница,
мен за нищо
май не ми е жал.
За късмет съм скътал
в своята баница
жезла на някакъв маршал...

Иска ѝ се на душата клета,
дето все за нещо има бърз,
само късче...
късче от късмета...
А късметът все ще ни е къс.

Три инициативи на Студентския съвет

Баба Марта

Както всяка година, студентската общност в лицето на Студентския съвет отбеляза идването на пролетта с празника на Баба Марта. Сотици мартеници бяха закичени за здраве на студентите, а викторина с интересни въпроси провери какво знаят младежите за историята и

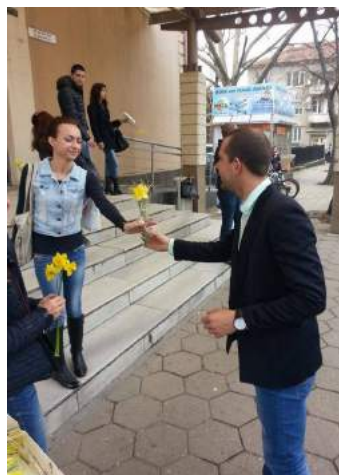
същността на празника.

Първомартенската кампания се проведе пред учебните сгради на Университета. Най-доволни останаха победителите в кратките игри, замислени от организаторите, като наградите бяха книги на различна тематика.

Осми март

За първи път в своята история Студентският съвет организира инициатива „Подари цвете на цвете“ по случай празника на нежния пол – Осми март. Представителите на силния пол в съвета, начело с председателя Светослав Енчев, раздадоха общо 1600 букета в Ректората, Новата сграда и Биологическия факултет. Беше едно прекрасно преживяване, което предизвика искрено блестящи очи и широки усмивки на лицата на дамите, които бяха изненадани с красиво цвете.

Участие и награда за Студентския съвет в лидерски форум

През периода 25 – 27 март 2016 г. в подножието на крепостта Царевец, в самия център на Велико Търново, се проведе лидерски форум. В сърцето на старата столица множество студенти обменяха опит, защитаваха позиции и се съревноваваха.

В края на форума се проведе двучасова дискусия с участието на проф. Николай Денков, заместник-министър на образованието и науката, като фокусът на срещата бе главно върху промените в законопроекта за висшето образование в страната. Професор Денков бе отворен към заинтересованата студентска аудитория, изслуша и отговори на всички зададени му въпроси.

„Пловдивски университет“

Законите на всекидневието

Закон на Нейсдър

Можеш да изработиш защита срещу глупака, но само срещу неизобретателния.

Закон на Зимерг за доброволния труд

Хората са съгласни да свършат работа с всякаква трудност, след като необходимостта от нея вече е отминала.

Наблюдение на Еторе

Съседната опашка винаги се движи по-бързо.

Закон на Уитън

Само час след като сте си изрязали ноктите, те ще ви потяват.

Закон на Джоунс за зоопарковете и музеите

При най-интересния експонат няма табелка с неговото име.

Осми закон на Леви

Нито един талант не може да преодолее пристрастията към детайлите.

Закон на Сегал

Човекът, който има един часовник, със сигурност знае колко е часът. Човекът, който има няколко часовника, съвсем не е уверен в това.

Закон на Буба

Загубеното винаги ще го намериш в последния джоб.

Саламовият принцип

Който обича салам и който уважава закона, не трябва да вижда как се правят тези неща.

Уотъргейтски принцип

За корупция в правителството винаги се говори в минало време.

Наблюдение на Хонгрин

Сред икономистите реалният свят често се приема като частен случай.

Закон на О'Браян

По разумни причини нищо не се прави.

Постулат на Харисън

На всяко действие има равна по сила противодействаща критика.

Правило на Роджърс

Проектът ще се приеме само тогава, когато никой от членовете на комисията не може да бъде обвинен в случай на провал, но затова пък при успех всички могат да претендират за похвала.

Закон на Дрю за професионалната практика

Който плати най-малко, се оплаква най-много.

Закон на Хардин

Никога не ти се случва да правиш само едно нещо.

ЗАДАЧИ. ПЛОВДИВСКАНИЦИ

1. Том, Дик и Хари – трима играчи на голф, отиват в клуба по голф. Най-добрият играч е Том и той винаги казва истината. Дик казва истината само понякога, а най-лошият играч – Хари, винаги лъже.

Използвайте метода на дедукцията, за да определите кой как се казва, и обяснете как сте стигнали до решението. (Упътване: най-напред – кой е Том?)

2. Можете ли познаете кое е числото в ъгловото квадратче? А числото във вътрешното квадратче?

16	3	2	13
5	10	11	8
9	6		12
4	15	14	

ОТГОВОР НА ЗАДАЧАТА ОТ МИНАЛИЯ БРОЙ

Отговор: 50%.

Подготвил: доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ

Спорт с марката Пловдивски университет

НАЦИОНАЛНО СЪСТЕЗАНИЕ ПО КАНАДСКА БОРБА

Студентският съвет към Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ проведе национално състезание по канадска борба за студенти и докторанти. Състезанието се проведе на 13 март в новата спортна зала на Пловдивския университет, а от ранна сутрин пристигаха коли със студенти от други висши училища в цялата страна. В надпреварата взеха участие 54 студенти, от които 46 мъже и 8 жени. След края на продължилото близо пет часа състезание победителите грабнаха медали и парични награди, осигурени от спонсорите. Генерален спонсор на състезанието беше ГАЛАКСИ ЛАЙВ КЛУБ. Подкрепа оказаха също БУЛДАРА (производител на здравословни храни) и ПЛАНЕТА ПАЙНЕР КЛУБ – ПЛОВДИВ.

Ето и имената на най-добре представилите се състезатели от Пловдивския университет:

Мъже (дясна ръка), 85 кг:
3-то място: Владислав Кръстев
Мъже (дясна ръка), 85+ кг:
2-ро място: Иван Антоненко
3-то място: Борислав Гойгаджов
Мъже (дясна ръка), абсолютна категория:
3-то място: Иван Антоненко
Мъже (лява ръка), 75 кг:
1-во място: Георги Чолаков
Мъже (лява ръка), 85 кг:
1-во място: Валентин Господинов
Мъже (лява ръка), 85+ кг:
1-во място: Иван Антоненко
Мъже (лява ръка), абсолютна категория:
2-ро място: Иван Антоненко
Жени (лява ръка), абсолютна категория:
2-ро място: Юкрие Дуран
3-то място: Кристина Каменова
Жени (дясна ръка), абсолютна категория:
3-то място: Весела Радева.

ВОЛЕЙБОЛ – МЪЖЕ

През март и началото на април 2016 г. в зала „Олимпиада“ се проведе пролетният кръг от волейболния турнир при мъжете, валиден за класиране в групите в Националното студентско първенство и финалите на Универсиада. Участниците от Пловдив бяха Пловдивският университет, Медицинският университет, Университета по хранителни технологии, Аграрният университет и Европейският колеж по икономика и управление, а от Стара Загора – Тракийският университет.

Волейболистите на Пловдивския университет постигнаха пет победи: 3:1 срещу АУ, 3:2 срещу МУ, 3:1 срещу ЕКИУ, 3:1 срещу ТрУ, 3:0 срещу УХТ. Със заслужено спечеленото първо място в групата нашият отбор се класира за Универсиада 2016, която ще се проведе в Русе. Надяваме се във финалния турнир отборът на ПУ по волейбол, ръководен от ст. пр. Димитър Ангов, да заеме мястото, отговарящо на възможностите му.

ЗИМЕН УНИВЕРСИТЕТ

Отборът на Пловдивския университет се завърна от к.к. „Боровец“ със златни медали от традиционния Зимен университет. Както всяка година, така и през тази успяхме да спечелим купи и медали и да докажем, че сме един от водещите университети в Република България в областта на спорта. Специални благодарности изказвам на Любослав Ангелов, координатор на комисия „Спорт“ към Студентския съвет, който донесе радостта в нашия лагер.

СТУДЕНТСКИ КРОС

Студентският съвет при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за пореден път организира лекоатлетически крос за студентите от Пловдив, който се състоя на 21.03.2016 година. За място на провеждането му, както и в предишните издания, бе избран парк „Лаута“. В състезанието се включиха 29 мъже и 19 жени от почти всички университети в града, но възпитаниците на Пловдивския университет заслужиха по-голямата част от отличията.

На първо място при жените се класира Моника Иванова – ПУ, на второ е Катя Христова – ПУ, а на

трето Ива Евтимова – МУ. Отборен победител е ПУ, на 2-ро място остана МУ и на 3-то място е АУ.

При мъжете на 1-во място се класира Владимир Клявков. На 2-ро и 3-то място съответно са Айдуан Ахмед и Васил Овчаров. И тримата призъори са студенти в Пловдивския университет. Отборното класиране при мъжете е както при жените, напълно заслужено момчетата от ПУ се класираха на първо място, на 2-ро са участниците от МУ, на 3-то място е отборът на АУ.

На 27 март 2016 г. във Велико Търново се проведе пролетният етап от Държав-

ното студентско първенство по крос, в който участваха 28 състезатели от 8 висши училища при мъжете, а при жените се включиха 27 състезателки от 9 висши училища. Пловдивският университет се представи с пълни отбори (4 човека), като при мъжете отстъпихме второто място на Софийския университет само с една точка разликата и при жените, които не успяха да се преборят за третото място с Шуменския университет. Най-добре в индивидуалното класиране се представиха Янка Стоянова и Владимир Клявков, които се класираха девети.

СЪСТЕЗАНИЕ ПО АЕРОБИКА

Зала „Академик“ събра рекорден брой участници в състезание по аеробика – 67 участнички съчетаваха упражненията в ритъм с музиката, за да се преборят за medalите и наградите, осигурени от Студентския съвет. Турнирът премина в три кръга, през които бяха избрани най-добрите състезателки, а тричленното жури, съставено от професионални съдии, срещна не по-малка трудност да определи победителката. Затова пък председателят на Студентския съвет избра без колебания Мис Аеробика в лицето на Мирела Димитрова, която бе наградена с фамозна статуетка. След тричасовото състезание класирането се оформи по следния начин:

1-во място – Стефани Главинава
2-ро място – Виктория Мирчева
3-то място – Милена Минчева
4-то място – Наталия Стоилова
5-о място – Антония Нанева (Мис Аеробика 2015)

Всяко от класиралите се в последния етап на състезанието момичета получи грамота и награда. Част от дамите, които участваха, са от представителния отбор на Пловдивския университет.

Няколко дни по-късно – на 9.04.2016 година, в София се проведе и Държавният студентски шампионат по аеробика, в който участваха 55 студентки от 7 висши училища. Пловдивският университет бе представен от 13 състезателки, като след втория тур успяхме да класираме и тримата финалисти в осмицата (другите висши училища класираха само по един).

Стефани Главинава спечели сребърен медал, една десета от точката не стигна на Милена Минчева за третото място, а Виктория Мирчева се класира осма. В отборното класиране Национална спортна академия е на първо място със 155,9 точки, а отборът на Пловдивския университет е втори със 152,5 точки. Ръководител на отборите по лека атлетика и аеробика е ст. пр. Валентин Кузев.

Страницата подготви: Светослав ЕНЧЕВ

